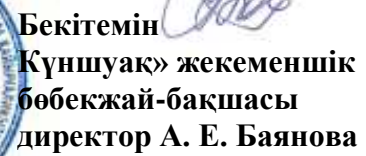

Консультациялық пункт мамандарының жұмыс кестесі

Апта күндері	Жұмыс уақыты	Жұмыс нысаны	Жауапты маманның лауазымы
Дүйсенбі	10.00-10.30	Жеке жұмыс	Әдіскер тәрбиешілер
Сейсенбі	10.00-10.30	Топтық кеңес	Әдіскер тәрбиешілер
Сәрсенбі	10.00-10.30	Психологиялық кеңес	Әдіскер тәрбиешілер
Бейсенбі	10.00-10.30	Шығармашылық жұмыс	Әдіскер тәрбиешілер
Жұма	10.00-10.30	Апталық мониторинг	Әдіскер тәрбиешілер

к/с	Тақырыбы	Ұйымдастырушылар	Уақыты	Жауаптылар
1	Балабақшаға баланың бейімделуі.	Тәрбиешілер, педагогтар	Қаңтар	Орысбаева А
2	Бала тәрбиесіндегі ата-ананың рөлі	Тәрбиешілер, педагогтар	Ақпан	Әміреева А
3	Балалар неліктен әр нәрсе таласады?	Тәрбиешілер, педагогтар	Наурыз	Утеуова М
4	Баланың ортасы қандай?	Тәрбиешілер, педагогтар	Сәуір	Ходжа-Ахметова
5	Балаңыз мектепке дайынба?	Тәрбиешілер, педагогтар	Мамыр	Жамишова

«Күншуақ» жекеменшік бөбекжай-бақшасы»

**«Баланың балабақшаға
бейімделуі — сәтті қадамның
бастауы»**

**Әдіскер Жаксылыкова
01.2024**

I. Кіріспе: Бөбекжай жасындағы бала психологиясының шындығы

Қайырлы күн, құрметті ата-аналар, ардақты әріптестер!

Баланың өміріндегі ең алғашқы үлкен әлеуметтік өзгеріс — оның бөбекжай табалдырығын аттауы. Осы сәтке дейін тек анасының аясында, өзіне таныс үй ортасында еркін өскен бүлдіршін кенеттен мүлдем жаңа әлемге тап болады. Мұнда бөтен үлкендер (тәрбиешілер), көптеген құрдастары, жаңа ережелер мен мүлдем бөлек күн тәртібі күтіп тұр.

Ғылыми тілде бұл процесті **адаптация**, яғни бала ағзасы мен психологиясының жаңа ортаға **бейімделуі** деп атайды. Біз түсінуіміз керек басты нәрсе: 2-3 жастағы бала үшін анадан ажырау — бұл жай ғана қалау емес, бұл оның ішкі қауіпсіздік жүйесінің бұзылуы. Бала «анам мені тастап кетті, енді қайтып келмейді» деп қорқады. Соңғы нейропсихологиялық зерттеулер бейімделу кезеңіндегі баланың күйзелісін ересек адамның қатты стрестік жағдайымен теңестіреді. Бүгінгі баяндамамызда осы қиын кезеңді бала психологиясына зақым келтірмей, қалай бірлесе жеңетінімізді талқылаймыз.

II. Бейімделудің 3 деңгейі және оның клиникалық көріністері

1. Жеңіл деңгей (10-15 күн)

Бала таңертең анасынан айырылғанда 5-10 минут қана жылайды. Тәрбиеші жұбатқанда тез басылып, ойыншықтарға қызығады. Топтағы басқа балалармен, тәрбиешімен тез байланыс орнатады. Тәбеті мен түскі ұйқысы бір аптаның ішінде қалпына келеді. Суық тию, ауру белгілері байқалмайды.

2. Орташа деңгей (20-40 күн)

Баланың мінез-құлқында айқын өзгерістер болады. Таңертең ұзақ әрі қатты жылайды, анасының етегіне жабысып айырылмайды. Күндіз көңіл-күйі тұрақсыз: бірде ойнайды, бірде бұрышқа отырып жылайды. Тәбеті төмендейді, тамақты тек тәрбиеші жегізгенде ғана ішеді. Күндізгі ұйқысы бұзылып, ұйықтағанда жылап немесе шошып оянуы мүмкін. Осы кезеңде баланың иммунитеті төмендеп, 1-2 рет жеңіл респираторлық (суық тию) аурулармен ауырып алуы мүмкін.

3. Ауыр деңгей (2 айдан 6 айға дейін немесе созылмалы адаптация)

Бұл — баланың психологиялық қорғанысы таусылғанда болатын жағдай. Бала агрессия көрсетеді (балаларды тістейді, ұрады, ойыншықтарды лақтырады) немесе керісінше, қатты тұйықталып, депрессиялық күйге түседі (ешкіммен сөйлеспейді, ештеңе жемейді, бір орында қозғалмай отырады). Ең қауіптісі — **регрессия** басталады, яғни бала үйде үйренген дағдыларынан айырылады (кіші дәретке жіберіп қою, сөйлеуді қойып, тек ымдау). Мұндай жағдайда ата-ана, тәрбиеші және бөбекжай психологы тығыз байланысып, баланы уақытша қысқа күнге ауыстыру немесе психологиялық түзету жұмыстарын жүргізуі қажет.

III. Неліктен бала бөбекжайда жылайды? (Тереңдетілген себептер)

Баланың жылауы — бұл оның қыңырлығы немесе еркелігі емес. Бұл — оның өзін қорғауға бағытталған жалғыз құралы. Негізгі себептері:

«Анадан айырылу» синдромы: Бала үшін ана — оның өмірінің кепілі. Ана көзден таса болғанда, бала өз өміріне қауіп төнді деп есептейді.

Тұрмыстық дербестіктің жоқтығы: Егер бала үйде қасық ұстап тамақ жей алмаса, шалбарын өзі тарта алмаса, қолын жуа алмаса, ол бөбекжайда өзін тым дәрменсіз сезінеді. Көп баланың ортасында өзіне назар аударту үшін тек жылау әдісін қолданады.

Сөйлеу деңгейінің төмендігі: Өз қажеттілігін (мысалы: «су ішем», «дәретханаға барам») сөзбен айтып жеткізе алмайтын бала ішкі қорқынышын жылаумен, айғаймен білдіреді.

Күн тәртібінің қайшылығы: Үйде таңғы сағат 11:00-де тұрып, түнде 23:00-де ұйықтайтын бала таңғы 08:00-де бөбекжайға келгенде физикалық тұрғыдан шаршап, ағзасы стреске ұшырайды.

Ата-аналарға арналған диагностикалық СҰРАҚТАР (Балаңыз дайын ба?)

Балабақшаға барар алдында балаңыздың үй жағдайындағы дайындығын мына сұрақтар арқылы тексеріп көріңіз:

Балаңыз анасынан бөлек басқа туыстарымен (әжесі, әкесі, тәтесі) 2-3 сағатқа жыламай қала ала ма?

Балаңыз өздігінен қасық ұстап, қою тамақты (сорпаны төкпей) жей ала ма?

Балаңыз шөлдегенде немесе дәретханаға барғысы келгенде оны белгімен немесе сөзбен түсіндіре ме? (Памперстен толық шықты ма?)

Балаңыздың үй ұйқысы бөбекжайдың ұйқы сағатымен (13:00 - 15:00) сәйкес келе ме?

Егер бұл сұрақтардың көбіне «Жоқ» деп жауап берсеңіз, онда бейімделу кезеңі аздап қиындау өтуі мүмкін. Сондықтан төмендегі әдістемелік кеңестерге құлақ түріңіздер.

Ата-аналар мен Педагогтарға арналған практикалық ӘДІСТЕМЕ

АТА-АНАЛАРҒА КЕҢЕС: «Бейімделудің алтын ережелері»

Кезең-кезеңмен үйрету (Қадамдық әдіс): Баланы алғашқы күні-ақ бөбекжайда кешке дейін қалдыру — үлкен қателік.

Алғашқы 1-3 күн: Баланы тек серуенге немесе топқа 2 сағатқа ғана әкеліңіз (мысалы, 08:00-ден 10:00-ге дейін).

4-7 күн: Таңғы астан түскі асқа дейін қалдырыңыз.

Екінші аптадан бастап: Түскі ұйқыға қалдыруға талпыныңыз.

«Жасырын қашпау» ережесі: Кейбір ата-аналар бала ойыншыққа алаңдаған сәтте білдіртпей қашып кетеді. Бұл — бала психологиясына соққы. Бала артына бұрылғанда анасын таппай қалса, оның қорқынышы екі есе артады. Қоштасу қысқа, нақты және сенімді болуы керек: «Мен жұмысқа барамын, сен ойнайсың, мен сені түскі астан кейін міндетті түрде алып кетемін». Және айтқан уақытыңызда келіңіз, бала сіздің сөзіңізге сенуі тиіс.

Эмоционалдық хабарлама (Сенімділік): Бала анасының мазасыздануын, қорқынышын тері тесіктері арқылы сезеді. Егер сіз баланы тәрбиешіге беріп тұрып, өзіңіз жылап, қолыңыз дірілдеп тұрса, бала: «Анам қорқып тұр, демек мына жер өте қауіпті мекен» деп түсінеді. Бөбекжайға баланы ішкі дайындығы жоғары, сабырлы отбасы мүшесі (мысалы, әкесі немесе атасы) апарғаны тиімдірек.

Кешкі терапия: Бөбекжайдан келгеннен кейін балаға үйде екі есе көп көңіл бөліңіз. Оны құшақтаңыз, бірге ойнаңыз. Ол «бөбекжайға барғаныммен, анамның маған деген махаббаты азайған жоқ» дегенді сезінуі керек.

□ ТӘРБИЕШІЛЕР МЕН ПСИХОЛОГТАРҒА КЕҢЕС: «Жылулық педагогикасы»

«Үй жылуы» бұрышы: Топта әр баланың үйінен әкелген кішкентай заттары (жұмсақ ойыншығы, анасының иісі сіңген орамал немесе отбасылық фотосурет) тұратын арнайы бұрыш ұйымдастырыңыз. Бала қатты сағынғанда сол затты ұстап жұбанады.

Ойын терапиясы және ертегі терапиясы: Бейімделудің алғашқы айында балаларды қатал оқу іс-әрекеттерімен шаршатпай, көбірек саусақ ойындарын, сумен, құммен ойналатын релаксациялық ойындарды өткізіңіз. «Қонжықтың балабақшаға баруы» туралы дамытушы ертегілерді сахналаңыздар.

Икемді кері байланыс: Ата-анаға баланың күндізгі жағдайы туралы ақпарат бергенде, тек «күні бойы жылады» деген негативті сөзді айтпай, «иә, аздап жылады, бірақ сорпасын ішті, мына көлікті зымыратып ойнады» деп, позитивті сәттерді де жеткізіңіз.

IV. Қорытынды

Құрметті ата-аналар!

Баланың бөбекжайға жылап баруы — бұл қалыпты жағдай. Бұл — оның дамуының, жаңа әлеуметтік деңгейге көтерілуінің белгісі. Ең бастысы — сабырлық, жүйелілік және бөбекжай ұжымына деген сенім. Егер біз бірлесіп, бір бағытта жұмыс істесек, балаңыз жақын арада бөбекжайға таңертең жылап емес, күлімдеп, достарына асығып келетін болады.

Біздің бөбекжай — балаңыздың қауіпсіз, бақытты әрі қызықты балалық шағының мекені болуға толықтай дайын. Балаларымыздың қадамы сәтті, болашағы жарқын болсын!

Назар аударып тыңдағандарыңызға үлкен рақмет!

Бала тәрбиесіндегі ата-ананың рөлі — болашақтың іргетасы

**БАЛАҒА БЕРІЛГЕН БІРІНШІ ТӘРБИЕ АТА-
АНАСЫН, ТУЫСЫН, ЖОЛДАСЫН
СЫЙЛАУҒА ҮЙРЕТУДЕН БАСТАЛАДЫ.
(Ы.АЛТЫНСАРИН)**

Баяндамашы: Әдіскер Жаксылыкова А.А

**Тыңдаушылар: Бөбекжай ата-аналары,
тәрбиешілер, әдіскерлер мен психологтар**

Күні: 02.02.2024 ж

I. Кіріспе:

Ерте жастағы тәрбиенің нейропедагогикалық маңызы

Қайырлы күн, құрметті зиялы қауым, ардақты ата-аналар мен әріптестер!

Бала өмірінің алғашқы бес жылы — бұл адам миының ең белсенді дамитын, нейрондық байланыстардың 80-90 пайызы қалыптасатын бірегей алтын кезеңі. Осы тұста баланың бойына қандай құндылықтар егілсе, ол болашақта оның тұлғалық бағытының мәңгілік іргетасы болып қалады. Халқымыз: **«Балапан ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі»** деп, отбасындағы тәрбиенің трансформациялық күшін бір-ақ ауыз сөзбен шегелеп айтқан.

Қазіргі таңда балабақша мен отбасы арасындағы міндеттерді бөлісуде дисбаланс байқалады. Кейбір ата-аналар баланы бөбекжайға берген соң, оның интеллектуалдық және рухани даму жауапкершілігін толығымен педагогтарға ысырып қояды. Алайда, халықаралық зерттеулер көрсеткендей, бөбекжай баланың әлеуметтік дағдыларын дамытатын орта болса, ата-ана — баланың негізгі өмірлік бағдаршамы. Бүгін біз бөбекжай жасындағы баланың тәрбиесіндегі ата-ананың шынайы рөлі мен заманауи тәрбие құралдарын тереңінен талдайтын боламыз.

II. Тәрбиенің үш алтын діңгегі

1. «Көрнекі тәрбие» принципі (Айна феномені)

Бөбекжай жасындағы (2-5 жас) балалар ақыл айтқанды, құрғақ лекция тыңдағанды мүлдем қабылдамайды. Олардың қабылдау жүйесі тек қана **еліктеу мен көшіруге** (моделирование) негізделген.

Егер ата-ана үйге келгенде қолынан телефонын тастамай, балаға «кітап оқы, сурет сал» десе, ол ешқашан нәтиже бермейді.

Егер отбасында үлкендер бір-біріне сыйластықпен қарап, жылы сөйлесе, бала бөбекжай тобында да құрдастарына қамқор, тәрбиешіге тілалғыш болады. Бала — отбасының ішкі мәдениетінің тірі айнасы.

2. Эмоционалдық интеллект және шартсыз махаббат

Баланың психологиялық саулығы үйдегі эмоционалдық климатқа тікелей байланысты.

Бала өзін үйде қауіпсіз сезінгенде, оның миы қорғанысқа емес, танымдық процестерге (сыртқы әлемді зерттеуге, білім алуға) бағытталады.

Ата-ана тарапынан махаббатты сезініп, «шартсыз қабылдауға» (сен жақсы іс істесең де, қателесең де біз сезімімізді өзгертпейміз) үйренген баланың өзіне деген бағасы жоғары болады және ол бөбекжай ортасына да өте жеңіл бейімделеді.

3. Ұлттық код пен құндылықтар бесігі

Бөбекжай бағдарламасының негізгі өзегі — баланы ұлттық құндылықтар, салт-дәстүрлер мен ана тілінің құнары арқылы тәрбиелеу. Бұл жұмыс отбасында үзіліссіз жалғасуы тиіс.

Тілдік орта: Үйде баламен таза, шұбарланбаған ана тілінде сөйлесу, жатар алдында «Бесік жырын» айту, мағыналы ертегілер оқу — баланың сөздік қорын байытып, қиялын ұштайды.

Этнопедагогика элементтері: Үй жағдайында баламен бірге қарапайым ұлттық ойындарды (мысалы, асықтармен түстерді, сандарды үйрену, «Ханталапай», «Сақина салу») ойнау — оның моторикасын ғана емес, ұлттық болмысын қалыптастырады.

III. Қазіргі заманғы тәрбиелік қателіктер (Дисбаланстар)

«Гаджеттік аутизм» (Виртуалды тәрбие): Баланы тыныштандыру немесе тамақтандыру үшін алдына телефон қою — баланың сөйлеу аппаратының тежелуіне, зейіннің шашырауына және эмоционалдық тұрғыдан оқшаулануына (тұйықталуына) алып келеді.

«Гиперопека» немесе шектен тыс қорғаштау: Баланың орнына киімін кигізу, ойыншығын жинау, қасықты өзіне бермей тамақтандыру — баланың ерік-жігерін құртады. Мұндай балалар бөбекжайда дербес әрекет ете алмай, үнемі стресте жүреді.

Үй жағдайында тәрбиелік ортаны құру қадамдары

Бала мен ата-ана арасындағы психологиялық байланысты нығайту және бөбекжаймен сабақтастықты орнату үшін мына ережелерді жүйелі түрде орындау қажет:

1.Күнделікті «Алтын уақыт» бөлшектеуі:Күніне 20 минут.

Жұмыстан кейін телефон мен теледидарды толық өшіріп, кем дегенде 20 минут уақытыңызды тек балаңызға арнаңыз. Көз деңгейіне түсіп, оны құшақтап, бірге еденде отырып ойын ойнаңыз немесе сурет салыңыз.

2.Дербестік шекараларын бекіту:Еңбекке баулу.

Баланың бөбекжайда үйренген өзіне-өзі қызмет ету дағдыларын (ойыншық жинау, аяқ киімді сөреге қою, киімін ілу) үйде де талап етіңіз. Оған кішігірім отбасылық міндеттер беріп, мақтап отырыңыз.

3.Ұлттық тәрбие терапиясын енгізу:Кешкі ритуал.

Ұйықтар алдында гаджеттерді пайдаланудан бас тартып, бабалар мұрасына үңіліңіз. Қазақша ертегілер айтып, оның кейіпкерлерін талқылаңыз («Қай кейіпкер ақылды болды? Сен кімге көмектесер едің?»).

4.Педагогпен серіктестік көпірін құру:Күнделікті байланыс.

Бөбекжайдан баланы алып кеткенде тәрбиешіден тек «тамақ ішті ме?» деп сұрамай, «Бүгін балам қандай жаңа дағды үйренді, үйде соны қалай дамыта аламын?» деп сұрап, үй мен бөбекжай талаптарын бір арнаға тоғыстырыңыз.

IV. Ата-аналарға арналған психологиялық парақша

Маңызды қағидалар:

Баланы ешқашан басқа балалармен салыстырмаңыз. Оны тек өзінің кешегі күнгі нәтижесімен ғана салыстырыңыз.

Тыйым салған кезде тек «болмайды» демей, оның орнына баламалы қауіпсіз әрекет ұсыныңыз.

Балаңыздың көзінше бөбекжайды, тәрбиешілерді немесе басқа үлкендерді ешқашан сынға алмаңыз. Бұл бала санасындағы үлкендердің беделін түсіреді.

V. Қорытынды: Екі арнаның бірлігі

Құрметті ата-аналар мен ұстаздар қауымы!

Бала тәрбиесі — бұл тек қана бөбекжайдың немесе тек қана отбасының жеке міндеті емес. Бұл — қос қанатты құс сияқты үлкен ынтымақтастық. Құстың көкке нық ұшуы үшін оның екі қанаты да тең қағылуы тиіс. Оның бір қанаты — Бөбекжай ұйымы болса, екінші, ең басты қанаты — СІЗДЕР, яғни Алтын ұя — Отбасы.

Бүгінгі бөбек — ертеңгі еліміздің тұтқасын ұстар азаматы, ұлтымыздың болашағы. Ендеше, олардың жүрегіне махаббат пен ақылдың, ұлттық тәрбие мен мейірімнің дәнін бірге егейік. Балаларымыздың болашағы жарқын, отбасымыз аман болсын!

Назар аударып тыңдағандарыңызға үлкен рақмет!

«БАЛАЛАР НЕЛІКТЕН ӨР НӨРСЕГЕ ТАЛАСАДЫ?»

Әдіскер: Жаксылыкова А.А
Наурыз айы 2024 жыл

I. КІРІСПЕ: БӨБЕКЖАЙДАҒЫ «ОЙЫНШЫҚ ҮШІН СОҒЫС» ФЕНОМЕНІ

Қайырлы күн, құрметті ата-аналар және әріптестер!

Бөбекжай өмірінде күнделікті кездесетін, ата-аналарды да, тәрбиешілерді да жиі мазалайтын бір мәселе бар. Ол — балалардың бір ойыншыққа, бір орындыққа, тіпті анасының немесе тәрбиешінің назарына таласып, жылап, бір-бірін итеріп, айғайлауы. Көптеген ата-аналар баласының бұл әрекетін көріп: «Менің балам неге сонша қызғаншақ? Неге сотқар болып барады? Мен үйде оған бәрін әперіп отырмын ғой» деп уайымдайды, тіпті баланы жазалап жатады.

Алайда, заманауи бала психологиясы мен нейробиологиясы бұл құбылыстың мүлдем басқа астарын ашады. Бөбекжай жасындағы **(2-4 жас)** балалардың таласуы — бұл бұзақылық немесе тәрбиесіздік емес, бұл — **бала дамуының заңды, табиғи және қажетті кезеңі**. Осы орайда біздің Консультациялық пункттің басты міндеті — ата-аналарға баланың бұл әрекетінің ішкі сырын түсіндіру және бұл дағдарыстан баланы қалай дұрыс алып шығудың жолдарын көрсету.

II. БАЛАЛАРДЫҢ ТАЛАСУЫНЫҢ 4 НЕЙРОПСИХОЛОГИЯЛЫҚ СЕБЕБІ

1. «Эгоцентризм» заңы (Әлем тек менің айналамда!)

Бұл жастағы балалардың ойлау жүйесі психологияда **эгоцентризм** деп аталады. Бала «өзге адамның да сезімі, қалауы, реніші бар» дегенді әлі физиологиялық тұрғыдан түсіне алмайды. Оның миында тек: *«Егер мен мына затты көрсем және ол маған ұнаса — демек ол менікі»* деген бір-ақ ереже жұмыс істейді. Олар басқа баланың ренжіп тұрғанын біле тұра істемейді, оны сезіну деңгейіне әлі жетпеген.

2. «Мен» шекарасының оянуы («Менікі!» кезеңі)

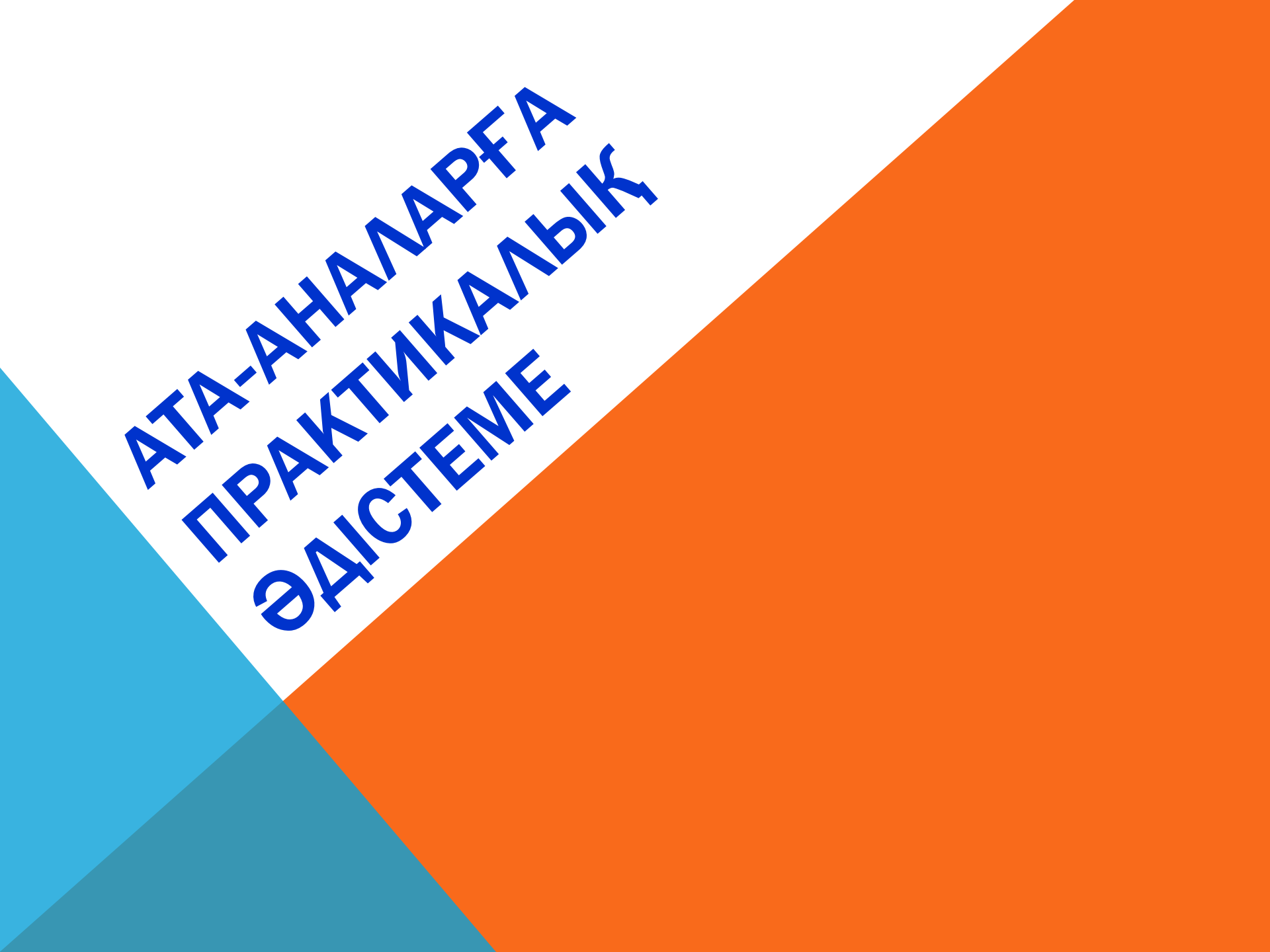
Шамамен 2-3 жаста бала өзін анасынан бөлек жеке тұлға ретінде тани бастайды. Осы сәтте балада меншік сезімі оянады. Заттарды иемдену, өз ойыншығын қорғау немесе өзгенің затына иелік етуге талпыну арқылы бала: **«Мен бармын, менің өз билігім бар»** дегенді дәлелдегісі келеді. Сондықтан бұл — қызғаншақтық емес, тұлғалық шекараны белгілеу процесі.

3. Мидың тежеуіш (сабырлық) орталығының жетілмеуі

Баланың миындағы эмоцияға жауап беретін лимбикалық жүйе өте белсенді, ал сабырлыққа, логикаға, кезек күтуге жауап беретін **мандай алды қыртысы** әлі толық жетілмеген. Бала бір затты көргенде, оның ішкі импульсін (қалауын) тоқтататын ішкі тежегіш жоқ. Ол «маған бұл зат қазір керек!» деп тұр, ал «ертең немесе 5 минуттан кейін» деген уақыт ұғымы ол үшін маңызды емес.

4. «Параллельді ойын» кезеңі

Бөбекжай жасындағы балалар әлі бірлесіп, сюжетті ойындар ойнауды білмейді. Олар бір бөлмеде, бірақ екі бөлек әлемде (параллельді) ойнайды. Бірақ бір баланың қолындағы жылтыр немесе дыбыс шығаратын зат екінші баланың танымдық қызығушылығын оятады. Бала өз қалауын «маған бере тұршы» деп сөзбен айтып жеткізе алмағандықтан, бірден күш көрсетуге (тартып алуға) көшеді.

АТА-АНАЛАРҒА ПРАКТИКАЛЫҚ ӘДІСТЕМЕ

Балалар ойыншыққа немесе басқа нәрсеге таласып жатқанда, үлкендер (ата-ана мен тәрбиеші) қандай қателіктер жібермеуі керек және жағдайды қалай реттеуі тиіс?

Жиі жіберілетін қателіктер (Бұлай істеуге болмайды!):

Баланы ұялтау: «Сен қызғаншақсың, ұятсызсың, бер оған!» деу. Бұл баланың бойында өзін-өзі жек көру немесе ішкі агрессия ұялатады.

Мәжбүрлеп тартып алып беру: «Сен үлкенсің (немесе сен қонақсың), бер оған» деп баланың рұқсатынсыз ойыншығын өзгеге алып беру. Бұл баланың бойында «менің құқығым ешкімге керек емес, бұл әлем қауіпті» деген сенімсіздік тудырады.

**ДҰРЫС
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
ҚАДАМДАР**

АЛТЫН ЕРЕЖЕЛЕР

1.1-қадам: Эмпатия (Баланың күйін түсіну):Сезімін заңдастыру.

Баланың деңгейіне (көз деңгейіне) түсіп, сабырлы дауыспен оның сезімін сөзбен айтып беріңіз: *«Сенің мына қызыл көлікпен ойнағың келіп тұрғанын түсінемін. Ол өте әдемі, иә? Бірақ қазір онымен Әли ойнап жатыр»*. Бала өз қалауының еленгенін сезгенде, айғайы бәсеңдейді.

2.2-қадам: Кезек ережесі және Таймер әдісі:Уақытты бақылау.

Балаларға «кезек» ұғымын үйрету керек. Консультациялық пункт ретінде үйде және топта құмсағатты немесе телефонның таймерін қолдануды ұсынамыз. *«Қазір мына құм таусылғанша Әли ойнайды, қоңырау соғылғанда кезек саған келеді»*. Бұл мидың тежеуіш орталығын жаттықтырады.

3.3-қадам: Назарды басқа нәрсеге аудару (Ауыстыру):Альтернатива ұсыну. Бала кезек күтіп тұрғанда, оның назарын басқа қызықты әрекетке бұрыңыз: *«Әли көлікпен ойнап болғанша, кел екеуіміз мына көк ұшақты ұшырайық, бұл да қатты зымырайды екен»*. 2-3 жастағы баланың назары өте тез ауысады.

4.4-қадам: Үйдегі «Бөліспейтін ойыншықтар» ережесі:Меншік құқығы. Үйге қонақ келер алдында немесе балабақшаға барарда баламен келісіңіз: *«Сенің ең жақсы көретін мына қонжығыңды ешкімге бермей-ақ қоюыңа құқығың бар, оны тығып қояйық. Ал мына қалған легомен балалармен бірге кезектесіп ойнаймыз»*. Бұл балаға қауіпсіздік сезімін береді.

III. Қорытынды: Таласу — бұл әлеуметтену мектебі

Құрметті ата-аналар! Балаңыздың әр нәрсеге таласуын көріп шошымаңыз. Бұл — оның болашақтағы үлкен әлеуметтік өмірге дайындық мектебі. Бала дәл осы кішкентай қақтығыстар арқылы өзінің жеке шекарасын қорғауды, өзгенің құқығын тануды, келіссөз жүргізуді және бөлісудің бақытын сезінуді үйренеді.

Біздің Консультациялық пункт сіздерге бала тәрбиесінің осындай нәзік тұстарында әрдайым бағыт-бағдар беруге дайын. Баланы жазаламай, оның миы мен психологиясының ерекшелігін түсініп, сабырмен тәрбиелейік. Назар аударып тыңдағандарыңызға үлкен рақмет!

«Баланың ортасы қандай? Тұлға қалыптастырудағы қоршаған ортаның күші»

Әдіскер Жаксылыкова А.А
Сәуір 2024 жыл

I. Кіріспе: «Орта» ұғымы және бала дамуы

Қайырлы күн, құрметті ата-аналар және әріптестер! Біздің халқымызда: **«Ағаш түзу өсу үшін оған күн сәулесі мен құнарлы топырақ керек, бала түзу өсу үшін оған жақсы орта керек»** деген терең тағылым бар. Консультациялық пункт жұмысында ата-аналар жиі: «Баламның мінезі неге өзгерді? Неге мазасыз немесе тұйық болып барады?» деген сұрақтар қояды. Мұндай сәтте біз ең алдымен баланың ішкі дүниесіне ғана емес, оның сыртқы ортасына — оны күнделікті не қоршап тұрғанына назар аударуымыз керек. Заманауи зерттеулерге сүйенсек, баланың генетикалық әлеуеті (іштен туа біткен қасиеттері) тек 20-30 пайызын ғана анықтаса, қалған **70-80 пайызы баланың өскен ортасына** байланысты дамиды. Бөбекжай жасындағы (2-5 жас) бала — сырттан көрген-білгенін сүзгісіз, тікелей қабылдайтын «губка» іспеттес. Бүгін біз баланың дамуына тікелей әсер ететін 4 негізгі ортаны және оларды қалай сапалы ету керектігін талдаймыз.

II. Баланы қалыптастыратын 4 негізгі орта

1. Психологиялық және эмоционалдық орта (Үйдегі ахуал)

Бұл — бала үшін ең басты, алғашқы қорғаныш ортасы. Бала үйдегі ересектердің сөйлесу мәнерін, бір-біріне деген көзқарасын, стрессті қалай жеңетінін толық көшіреді.

Дисбаланс: Егер отбасында үнемі ұрыс-керіс, айғай-шу немесе суық қарым-қатынас орнаса, баланың ағзасында стресс гормоны (кортизол) көп бөлінеді. Бұл мидың танымдық бөліктерінің дамуын тежейді. Мұндай балалар бөбекжайда агрессивті немесе тым жасқаншақ болады.

Дұрыс орта: Сенім мен мейірімділікке, өзара сыйластыққа құрылған отбасылық орта.

2. Тілдік және мәдени орта

Баланың ойлау жүйесі ол еститін сөздердің сапасына байланысты. Бөбекжай бағдарламасы баланың бойына ұлттық құндылықтарды сіңіруді көздейді, бірақ бұл отбасындағы тілдік ортамен ұштасуы тиіс.

Дисбаланс (Шұбарланған орта): Баламен үйде ешкім ашылып сөйлеспесе, немесе ортасы аралас, шұбарланған тілде сөйлесе, баланың сөздік қоры кедейленеді, ойын толық жеткізе алмайды.

Дұрыс орта: Үйде таза, көркем ана тілінде сөйлесу, қазақы тәрбие элементтерін (ертегілер, мақал-мәтелдер, бесік жырлары) күнделікті өмірге енгізу.

3. Виртуалды орта (Гаджеттер мен экран)

Қазіргі заман баласының екінші «үйі» — виртуалды әлем. Ата-ана ретінде баланың бұл ортасын бақылау — бүгінгі күннің ең үлкен талабы.

Дисбаланс: Баланың күніне 1-2 сағаттан астам уақыт телефон қарауы, оның шынайы әлеммен (ата-анасымен, құрдастарымен) қарым-қатынасын шектейді. Бұл «гаджеттік тәуелділікке» және тілдің кеш шығуына соқтырады.

Дұрыс орта: Гаджет уақытын қатаң шектеу (3 жасқа дейін мүлдем бермеу, 3-5 жаста күніне 20-30 минуттан асырмау) және тек дамытушы, қазақша мазмұнды контенттерді бірге таңдау.

4. Заттық-кеңістіктік орта (Ойыншықтар мен бөлме)

Баланы қоршаған заттар оның шығармашылығы мен дербестігіне әсер етеді.

Дисбаланс: Бөлменің пластик, дайын функциясы бар, дыбысты қатты шығаратын агрессивті ойыншықтарға толы болуы баланың қиялын шектейді және жүйке жүйесін шаршатады.

Дұрыс орта: Экологиялық табиғи материалдар (ағаш ойыншықтар, ұлттық асықтар, құм, су, қағаз-қарындаштар). Бала өздігінен бір нәрсе құрастыра алатын, қиялын ұштайтын ашық орта.

Балаға дамытушы және қауіпсіз орта құру қадамдары

Консультациялық пункт ретінде ата-аналарға үй жағдайында баланың ортасын сауықтырудың мынадай жүйелі қадамдарын ұсынамыз:

1.1-қадам: Үйдегі «Эмоционалдық қауіпсіздік» аймағы: Психологиялық гигиена.

Баланың көзінше үлкендер арасындағы кикілжіңдерді, қаржылық немесе тұрмыстық мәселелерді талқылауды тоқтатыңыз. Үйге келгенде бала сізден мазасыздық пен ашуды емес, сабырлық пен жылылықты сезінуі тиіс.

2.2-қадам: «Экрансыз» тірі қарым-қатынас сағаты: Тілдік ортаны байыту.

Кешкісін отбасымен үстел басында немесе серуенде жүргенде телефондарды шетке қойып, тірі диалог орнатыңыз. Баладан күннің қалай өткенін сұраңыз, өз сезімдеріңізді бөлісіңіз. Оған өз ойын еркін айтуға орта дайындаңыз.

3.3-қадам: Үйді ұлттық тәрбие элементтерімен толтыру:Этнопедагогика.

Баланың заттық ортасына ұлттық реңк беріңіз. Түрлі-түсті боялған асықтар (түсті, санды ажырату үшін), этно-орнаментті домино немесе текшелер (лего орнына) сияқты ұлттық ойыншықтарды қолданысқа енгізіңіз.

4.4-қадам: «Мен өзім» кеңістігін жасау:Дербестікті дамыту.

Үйдегі жиһаздар мен баланың заттары оның бойына лайық, қолжетімді жерде тұруы керек. Киімін өзі ілетіндей төмен ілгіштер, ойыншықтарын өзі жинайтын сөрелер ұйымдастырыңыз. Орта баланың дербес болуына көмектесуі тиіс.

III. Консультациялық пункттің Алтын Ережесі

Есіңізде болсын:

Баланы тәрбиелеудің ең төте жолы — өзіңізді тәрбиелеу және бала тұратын ортаны түзету.

Егер бөбекжайда балаға әдептілік пен дербестік ортасы ұсынылып, үйде ол орта бұзылса, бала екіұшты күй кешеді. Сондықтан бөбекжай мен үй ортасының талаптары бір арнада тоғысуы шарт.

IV. Қорытынды

Құрметті ата-аналар!

Баланың ортасы — бұл оның болашақ тұлғасының іргетасы. Егер біз баламыздың мейірімді, ақылды, ұлттық құндылықтарды қасиет тұтатын азамат болып өскенін қаласақ, оның айналасында дәл сондай сапалы ортаны өзіміз қолдан жасауымыз керек.

Біздің бөбекжайдың Консультациялық пункті әрбір отбасына үйде дұрыс дамытушы орта қалыптастыруға көмектесуге әрдайым дайын. Балаларымызға лайықты ортаны бірге сыйлайық!

Назар аударып тыңдағандарыңызға үлкен рақмет!

АТА-АНАЛАРҒА КЕҢЕС

«Баланың дамуына үйде қалай қауіпсіз және дамытушы орта құру керек? 4 маңызды ереже»

Құрметті ата-аналар! Бала өмірінің алғашқы жылдарында оны қоршаған орта оның мінез-құлқының, тілінің және ойлау жүйесінің қалыптасуына 80% әсер етеді. Бөбекжай мен үй жағдайындағы тәрбие талаптары бірдей болғанда ғана бала еркін әрі сау болып өседі. Үйде балаңызға қолайлы орта сыйлау үшін мына 4 алтын ережені орындауды ұсынамыз:

1. Эмоционалдық қауіпсіздік ережесі (Үйдегі тыныштық)

Баланың жүйке жүйесі үйдегі психологиялық ахуалды сезінгіш келеді. Үлкендер арасындағы түсініспеушіліктерді, тұрмыстық немесе қаржылық мәселелерді баланың көзінше талқыламаңыз. Үй — бала үшін айғай-шудан, үрейден алыс, мейірім мен сабырлық ұялаған ең қауіпсіз мекен болуы тиіс. Психологиялық жайлылық сезінген бала бөбекжай тобына да тез бейімделеді.

2. «Экрансыз» тірі қарым-қатынас ережесі (Тілдік орта)

Технология заманында баланы гаджетке (телефон, планшет) телміртіп қою — оның тілінің кеш шығуына және тұйықталуына әкеледі. Күніне ең құрығанда 20-30 минут уақытыңызды «алтын уақытқа» айналдырыңыз: телефонды мүлдем өшіріп, баламен көз деңгейінде отырып сырласыңыз, сурет салыңыз, ертегі оқыңыз. Таза, көркем ана тілінде сөйлесу — баланың сөздік қорын байытады.

3. Этнопедагогика және табиғи ойыншықтар ережесі (Заттық орта)

Баланың бөлмесін дайын функциясы бар, пластик, дыбысы қатты шығатын агрессивті ойыншықтармен толтырмаңыз. Оның орнына баланың қиялын ұштайтын, ұсақ моторикасын дамытатын экологиялық табиғи заттарды ұсыныңыз. Үй жағдайында түрлі-түсті боялған ұлттық асықтармен ойнау (түстерді, сандарды үйрену), этно-орнаментті текшелермен жұмыс істеу баланың ұлттық болмысын оятады.

4. «Мен өзім!» кеңістігі ережесі (Дербестік ортасы)

Баланы шектен тыс қорғаштап, оның орнына бәрін өзіңіз істеуден аулақ болыңыз. Үйдегі орта баланың дербес болуына көмектесуі керек. Ойыншықтар жинайтын сөрелерді, киім ілгіштерді, қол жуғыштың астындағы тіреуіш орындықты баланың бойына лайықтап, қолжетімді етіп қойыңыз. Өз затын өзі реттей алған бала өз-өзіне сенімді тұлға болып қалыптасады.

Есіңізде болсын: Баланы тәрбиелеудің ең төте жолы — оған үлгі болатын өзімізді және ол өсіп жатқан ортаны түзету!

Құрметпен, Бөбекжайдың Консультациялық пункт мамандары

«БАЛАҢЫЗ МЕКТЕПКЕ ДАЙЫН БА? КОНСУЛЬТАЦИЯЛЫҚ ПУНКТТІҢ КӘСІБИ КЕҢЕСІ»

Әдіскер Жаксылыкова
Мамыр 2024 ж

I. Кіріспе:

Мектепке дайындықтың заманауи өлшемдері

Қайырлы күн, құрметті ата-аналар мен әріптестер!

Баланың балабақшамен қоштасып, алғаш рет мектеп табалдырығын аттауы — оның өміріндегі ең үлкен әрі маңызды дағдарыстық кезеңдердің бірі. Бұл сәтте баланың әлеуметтік рөлі толық өзгереді: ол «ойын баласынан» жауапкершілігі бар «оқушыға» айналады. Осы тұста біздің Консультациялық пунктке ата-аналардан: «Балам әріптерді біледі, жүзге дейін санайды, демек ол мектепке дайын ба?» деген сұрақ жиі қойылады.

Бүгінгі заманауи педагогика мен психология бұл сұраққа «ЖОҚ» деп жауап береді. Себебі, оқу мен жазу — бұл дайындықтың тек үстіртін, механикалық бөлігі ғана. Шынайы мектепке дайындық — бала миының, жүйке жүйесінің және тұлғалық қасиеттерінің жаңа өмірге бейімделу деңгейі. Бүгін біз баланың бірінші сыныпқа баруға толық дайын екенін көрсететін 3 негізгі діңгекті және үйде анықтау әдістерін талдаймыз.

II. Мектепке дайындықтың 3 негізгі бағыты

1. Психологиялық және эмоционалдық-ерік дайындығы (Ең маңыздысы)

Мектепте баладан 35-40 минут бойы зейін қойып отыру, мұғалімнің нұсқауын орындау және өз қалауларын тежеу талап етіледі.

Мотивация: Бала мектепке не үшін барғысы келеді? Әдемі сөмке мен пенал үшін бе, әлде «жаңа білім алып, ақылды болу» үшін бе? Ішкі мотивациясы бар бала ғана қиындықтарға төтеп береді.

Ерік-жігер дамуы: Бала өзіне ұнамайтын, бірақ «керек» деп берілген тапсырманы (мысалы, үзік сызықтарды бастыру) жарты жолда тастамай, аяғына дейін жеткізе ала ма?

Эмоцияны басқару: Ойын барысында немесе тапсырма орындауда жеңіліп қалса, айғайлап жыламай, өз сәтсіздігін қабылдай білуі тиіс.

2. Әлеуметтік-тұрмыстық дайындық (Дербестік)

Мектепте баланың қасында киімін кигізіп, ойыншығын жинап беретін тәрбиеші де, анасы да болмайды. Оқушы толықтай өзіне-өзі қызмет етуі керек.

Балаңыз өздігінен мектеп формасын, сырт киімін киіп, түймелерін қадай ала ма? Аяқ киімінің бауын байлай біле ме?

Сабақ кестесіне қарап (немесе мұғалімнің айтуымен) сөмкесіне қажетті дәптер, қарындаштарын өзі жинап, өз заттарын жоғалтпай, жауапкершілікпен қарай ма?

Дәретханаға бару, қолын жуу, қоғамдық орында тамақтану мәдениеті қалыптасқан ба?

Бейтаныс ортада мұғалімнен немесе үлкендерден қысылмай көмек сұрай ала ма?

3. Физиологиялық және интеллектуалдық дайындық

Бұл — тек оқу емес, ми сыңарларының дамуы мен ұсақ моториканың (қол бұлшықеттерінің) дайындығы.

Нейробиологиялық дайындық (Филиппин тесті):

Балаңыздан оң қолын басының үстінен өткізіп, сол жақ құлағын ұстауын сұраңыз. Саусақтары құлақ қалқанына жетсе, демек баланың қаңқасы мен ми құрылымы мектептегі отырыс пен жүктемеге дайын. Егер мүлдем жетпесе, ағза әлі шикі, жүйке тез шаршайды.

Кеңістікті бағдарлау: Дәптер бетіндегі оң жақ, сол жақ, жоғары, төмен ұғымдарын шатастырмай тануы.

Дыбыстық мәдениет және тіл: Барлық дыбыстарды анық айту, естіген шағын әңгімесінің желісін бұзбай, өз сөзімен мазмұндап, байланыстырып сөйлей алу дағдысы.

ҮЙ ЖАҒДАЙЫНДА БАЛАНЫҢ ДАЙЫНДЫҒЫН ШЫҢДАУ ҚАДАМДАРЫ

Консультациялық пункт мамандары ретінде ата-аналарға мектеп алдында баланың дағдыларын дамытудың мынадай жүйелі қадамдарын ұсынамыз:

1.1-қадам: Мектептік Күн Тәртібін (Режим) енгізу:Тәртіпке баулу.

Мектеп басталуға 2-3 ай қалғанда баланы таңертең ерте тұруға, уақытында тамақтануға және ұйықтауға дағдыландырыңыз. Күн тәртібі сақталғанда баланың жүйке жүйесі бірінші сыныптағы созылмалы стресске ұшырамайды.

2.2-қадам: Қол саусақтарының моторикасын шыңдау:Бұлшықетті дамыту.

Балаға тек жазу жазғызып қолын шаршатпай, үйде қайшымен қию, ермек сазбен (пластилин) мүсіндеу, моншақтар тізу, лего құрастыру жұмыстарын көбейтіңіз. Саусақ бұлшықеттері дамыған бала мектепте әдемі әрі шаршамай жазатын болады.

3.3-қадам: «Оқушы рөліне» психологиялық бейімдеу:Психологиялық бағыт.

Үйде баламен бірге «Мектеп» ойынын ойнаңыз. Оған мұғалімді тыңдау, сұраққа қол көтеріп жауап беру, үзіліс ережелерін ойын арқылы сіңіріңіз. Мектеп туралы тек жақсы, қызықты әңгімелер айтып, балада позитивті күту сезімін қалыптастырыңыз.

4.4-қадам: Таңдау мен жауапкершілікті балаға беру:Бақылауды тапсыру.

Мектеп құралдарын (сөмке, пенал, дәптер) баланың өзіне таңдатыңыз. Үйде оның өз сабақ оқитын үстелі мен сөресін ұйымдастырып: «Бұл — сениң жұмыс орның, бұл жердің тазалығына тек сен жауаптысың» деп, жауапкершілік аймағын белгілеңіз.

III. АТА-АНАЛАРҒА АРНАЛҒАН МАҢЫЗДЫ ЕСКЕРТУ

- **Консультациялық пункттің ескертуі:**
- Егер балаңыздың жасы 6 немесе 7-ге толса да, ол эмоционалдық тұрғыдан өте қиқар, жылауық, өздігінен киіне алмайтын, тез шаршайтын болса, оны мектепке беруге асықпаңыз. Бір жыл ерте бару баланың оқуға деген ынтасын мәңгілікке жойып, психологиялық жарақат (травма) әкелуі мүмкін. Одан да балабақшада қалдырып, жүйкесінің нығаюына уақыт беріңіз

IV. ҚОРЫТЫНДЫ

Құрметті ата-аналар! Баланың мектепке дайындығы — бұл тек қана баланың міндеті емес, бұл — отбасының үлкен дайындығы. Біз баланы мектепке баға алу үшін емес, өмір сүруді үйрену үшін дайындаймыз. Сондықтан баланы ешқашан басқа балалармен салыстырмай, оның әрбір кішкентай жетістігін қолдап отырыңыздар.

Біздің Консультациялық пункт мектепке дейінгі кезеңнің әрбір күнін бала үшін тиімді әрі қызықты өткізуге сіздермен бірге атсалысуға әрдайым дайын. Балаларымыздың қадамы сәтті болсын!

Назар аударып тыңдағандарыңызға үлкен рақмет!

Бекітемін
«Құншуақ» жекеменшік
бөбекжай-бақшасы
директор А. Е. Баянова

Ата-аналарға арналған пункт жұмысы, кеңестер
2024-2025 оқу жылы

к/с	Тақырыбы	Ұйымдастырушылар	Уақыты	Жауаптылар
1	Балабақшаға баланың бейімделуі. Кеңес	Тәрбиешілер, педагогтар	09.2024	Тәрбиешілер, педагогтар
2	Бала тәрбиесіндегі ата-ананың рөлі. Баяндама	Тәрбиешілер, педагогтар	10.2024	Тәрбиешілер, педагогтар
3	Баланың смартфонға тәуелділігін қалай жоюға болады?	Тәрбиешілер, педагогтар	11.2024	Тәрбиешілер, педагогтар
4	Жаңа жылға ұжымдық шығармашылық даярлық.	Тәрбиешілер, педагогтар	12.2024	Тәрбиешілер, педагогтар
5	I-жарты жылдық қорытындысы	Тәрбиешілер, педагогтар	01.2025	Тәрбиешілер, педагогтар
6	«Күнделікті балаға айтылатын жылы сөздер!»	Тәрбиешілер, педагогтар	02.2025	Тәрбиешілер, педагогтар
7	«Ұлт тәрбиесі ұрпақ тәрбиесі»	Тәрбиешілер, педагогтар	03.2025	Тәрбиешілер, педагогтар
8	Бала әкеден ақыл, анадан мейірім алады.	Тәрбиешілер, педагогтар	04.2025	Тәрбиешілер, педагогтар
9	Балаңыз мектепке дайынба?	Тәрбиешілер, педагогтар	05.2025	Тәрбиешілер, педагогтар

Балабақшаға баланың бейімделуі (ата-анаға кеңес)

Қыркүйек 2024 ж. Утеуова М

Балабақшаға дайындық

Балабақша – баланың «жаңа өмірге» деген алғашқы қадамы, себебі енді анасы тәулігіне 24 сағат бойы қасында болмайды және мұнда оны күткен өзі құралпылас балалардан, бала күтушілер мен тәрбиешілерден тұратын үлкен жаңа ұжым бар. Балабақшаға бейімделу кезеңі әр балада әр алуан сипатта өтеді. Қалай болғанда да, ата-анасынан 6-8 сағатқа ажыраудың өзі балаға ғана қиын емес, оның анасы үшін де күйзелісті жағдай.

Балабақшаға бейімделу кезеңі бала мен анаға аса ауыр тимеуі үшін, баланың да, оның ата-анасының да балабақшаны ұнатуына көмектесетін қарапайым ережелерді басшылыққа алған жөн.

Ата-аналарға бірнеше пайдалы кеңес.

- Балабақшаға берерден шамамен бір ай бұрын сәбиіңізді балабақшамен таныстырыңыз. Жай ғана балабақша аумағында серуендеуге барыңыздар, сонда ол балабақша ғимаратының әсемдігіне тамсанып, онда қайта-қайта баруға ынтасы оянады, мұндайда алғашқы ресми күн де ол үшін мереке іспеттес болмақ.
- Бала жаңаша күн тәртібінен биологиялық тұрғыда қолайсыздық сезінбеуі үшін, бір ай бұрын оны ақырындап балабақшада болатын жаңа тәртіпке үйрете беріңіз. Бұл тамақтануға да қатысты.
- Баланың ұжымға жылдам сіңісуі үшін, оның қарым-қатынас жасауға бейімділікті дамытуына көмектесіңіз, ал бұл балалармен, сондай-ақ ересектермен араласу барысында ғана мүмкін болмақ. Реті келсе, балабақшаға бармай тұрып, болашақ топтастарымен және олардың ата-аналарымен танысқандарыңыз тіптен құптарлық жайт.
- Баланы міндетті түрде дербестікке дағдыландырыңыз, өз жасының деңгейінде өз-өзіне қарай алатын болсын.
- Балаға балабақшаның не үшін керек екенін, сәбилердің онда не үшін баратынын әңгімелеп беріңіз. Әкесі мен анасының жұмысқа, ал балалардың балабақшаға баратынын түсіндіріңіз.
- Анда-санда баламен бірге балабақша маңынан өтуге тырысыңыз, және оған дәл осы балабақшаға баратындарыңыздың қандай жақсы болғанын қуана ескертіңіз. Тобының қандай әсем болатынын, ондағы ойыншықтардың қандай сүйкімді екенін, оның балалармен ойнайтынын айтыңыз.

- Осы қуанышты жаңалықты баланың көзінше достарыңызбен және жақындарыңызбен бөлісіңіз. Сәбиіңіздің балабақшаға қабылданғанына қуанып тұрғаныңызды айтыңыз. Сөйтіп, балабақшамен тезірек танысуға баланың өз құлшынысы артатындай етіп, оны жағымды арнаға бағыттаңыз.
- Балаға ондағы күн тәртібінің қандай болатынын, олардың немен айналысатынын айтыңыз, себебі бала жұмбақ жағдайларға аттанбауы тиіс және өзін не күтіп тұрғанын білуі керек.
- Баланың көзінше ешқашан балабақша туралы жағымсыз пікір айтпаңыз, және, ең бастысы, оны балабақшамен қорқытпаңыз. («тамағыңды ішпесең, балабақшаға жіберемін»; «мейлі, балабақшада сені тамақ жеуге жақсылап тұрып үйретеді» деген секілді).
- Баланы бастапқыда балабақшаға бірнеше сағатқа әкеліңіз де, кейіннен біртіндеп толық күнге жеткізіңіз. Мұндай біртіндеушілік қағидасы сәби үшін де, оның анасы үшін де анағұрлым жайлы болмақ.
- Баланы балабақшадан алып қайтарда міндетті түрде олардың немен айналысқанын, қандай тамақ ішкендерін сұраңыз, жетістіктері үшін мақтауды да ұмытпаңыз. Бала ата-анасы қасында болмаса да, оларға өз өмірінің қызықты екенін білуі тиіс.
- Баланы таңертең балабақшаға әкелген кезде жылдам қоштасып үйреніңіз, бұл істі көпке созбаған жөн, әйтпеген жағдайда бала сіздің абыржығаныңызды сезіп қояды да, сізден айырылғысы келмей қалады.

•Әрдайым қасында екеніңізді және мейлінше жақсы көретініңізді бала қашықта жүрсе де сезінуі үшін, оның қалтасына шағын ғана естелік зат салып беріңіз, бұл оның көңіліне медеу болады.

• Еш уақытта балаға көрінбей қашып кетуші болмаңыз, өйтетін болсаңыз, ол сізге сенбейтін болады. Қоштасудың өздеріңізге тән әдісін ойлап табыңыздар: беттен сую немесе мұрындарыңыздың ұшын түйістіру секілді.

• Балабақшаға баруы үшін баланы ешқашан да ойыншықтармен «сатып алуға» тырыспаңыз. Өйтетін болсаңыз, тағы да балабақша туралы жағымсыз пікірін қалыптастырасыз.

• Балаңыз байбалам салған уақытта ешқашан оның ырқына жығылушы болмаңыз. Қайткен жағдайда да балабақшаға баратынын ұқтырыңыз, әйтпесе келесі жолы оның еркеліктерін көтеру сіз үшін қиынға соғатын болады.

• Әрине, әрбір бала өз алдына бір әлем, олардың әрқайсысының ыңғайын таба білу керек, алайда тек сүйіспеншілік, шыдамдылық және парасатты оң ықылас қана балабақшаға баруды сүйікті іске айналдыра алады

Бала тәрбиесіндегі ата-ананың рөлі (Баяндама)

Қазан айы 2024 ж. Тәрбиеші Сатыбалдиева Б.

Жақсы ата-ананың балалары да жақсы болады деген сөзді өте жиі естиміз, сонда осы жақсы ата-ана деген кімдер? Қазақта бұған байланысты мақалдар да жиі айтылады. Мысалы, “Ұяда нені көрсең, ұшқанда соны аласың”. Болашақ ата-аналар өз ұрпағының саналы да сапалы болуы үшін арнайы бір әдебиеттерді оқу немесе тәрбиелеудің ерекше әдістерін үйрену керек деп ойлайды. Әрине, педагогикалық және психологиялық білімдер өте қажетті, бірақ тек қана бұлардың өзі баланы тәрбиелеуге жеткіліксіз. Әлде үнемі қобалжып жүретін, балаларының жаңа бір тәртіп бұзуы кезінде оларды қалай жазалауын білмейтін, егерде жазаласа өз әрекеттеріне өкінетін ата-аналарды жақсы дей аламыз ба? Мұндай ата-аналар баласынан күтпеген өгде әрекеттер көрсе қорқады, ол ата-аналар балаларын өздерін сыйламайды деп күдіктенеді, ал кейде өздерін жақсы көрмейді деп ойлайды. Ол ата-аналар балаларын бір жаман қылық істеп жүр деп ойлап, олардың болашағын ойлап қиналады. Оларға сыртқы орта “көше” кері кері әсер етеді деп санайды және олар балаларының психологиялық денсаулығы үшін сескене бастайды.

Ата-аналар баланың алғашқы қоғамдық ортасы болып табылады. Ата-аналарының тұлғасы кез-келген адам өмірінде маңызды рөл ойнайды. Мысалы, өмірлік тәжірибеден алып қарасақ қиын сәттерде біздің ата-аналарымызбен, әсіресе анамызбен сөйлесуіміз кездейсоқ жағдай емес. Сондай-ақ бала мен ата-ана қатынасын бейімдейтін сезімдер – бұл басқа эмоциялық байланыстардан күшті ерекше сезімдер.

Кез-келген баланың ата-анасына деген махабаты шексіз, шартсыз, шекарасыз және мәңгілік. Бұл тұрғыда ата-анаға деген махабат өз өмірінің қауіпсіздігін қамтамасыз етсе, өсе келе ата-аналарының махабаты адамның ішкі, эмоциялық және психологиялық әлемін ұстап тұратын қызметтерді атқара бастайды. Ата-ана махабаты – адамның болашақ өмірінің бағдары, оның дене және ішкі жан дүниесінің, денсаулығының қайнар көзі мен кепілі болып табылады.

Сондықтан да ата-ананың басты және негізгі міндеті – ең бірінші балаларына өздерінің жақсы мінез-құлығымен, адами құндылықтарымен жақсы көрінетіндігі мен оларға әрқашан да қамқор болатындығына сенім туғызу. Яғни, ешқашанда балалары өздерін ата-аналары жақсы көретіндігіне күмән туғызбауы керек. Ата-ананың ең табиғи және ең қажетті міндетінің бірі өз балаларына олардың кез келген жасында оларға жылы махабатпен, қамқорлықпен және ұқыптылықпен қарау.

Балаларының өсе келе өз ата-аналарымен айырылысатын жағдайлар өмірде жиі болып тұрады және бұл шартты құбылыс. Олар өздерінің ең жақын адамдарымен эмоциялық байланысын жоғалта отырып, психологиялық мағынада айырылысады.

Көп ата-аналар өздерін балаларына деген махабатының жоғары болуы жағдайында бала өзін ата-анасының жақсы көретіндігін сезіп, ерке, өзімшіл болып өседі деп ойлайды. Бұл тұжырым өте дұрыс емес. Дәл осы жағымсыз тұлғалық қасиеттер ата-аналық махабаттың жетіспеушілігінен, қайсыбір эмоциялық тапшылық пайда бола қалғанда қалыптасады.

Ата-ананың өз баласына оны жақсы көретіндігі мен қамқор болатындығы туралы сезімін білдіру ата-анасының баласына бөлетін уақытына да, баласының қайда өсетіндігіне де, баласын материалдық қажеттіліктермен қамтамасыз ету дәрежесіне де байланысты емес. Ол ең бірінші ата-ананың баламен терең психологиялық байланыстың болуы тәрбиеге қойылатын бірегей талап, ол барлық ата-аналарға тәуелді және мұндай байланыс барлық жастағы балаларды тәрбиелеп жеткізуде қажетті болып табылады.

Баланы қабылдау – баланы, оның өз қасиеттері бар бір тұлға ретінде мойындау дегенді білдіреді. Сонымен күнделікті байланыс кезінде баланы қабылдау дегеніміз не? Ең алдымен ата-ананың өз балаларына қатысты айтатын сөздеріне ерекше көңілмен қарау. Балаларға, олардың өзіндік мінезінің қасиеттеріне қатысты негативтік бағалаулардан мүлдем бас тарту міндетті болып табылады. Өкінішке орай, “Топас! Бұл сөзді неше рет айтуға болады”, “Неге ғана мен сені өмірге әкелдім екем”, “кезек- келген басқа бала сенің орнында не істеу керектігін білетін еді, мисыз” деген сөздерді айту әдетке айналған.

Психолог А.Н.Леонтьев былай айтқан: “адам өмірі – бұл бөлінген өмір сүру, оның басты белгісі болып басқа адаммен жақындасу қажеттігі болып табылады. Сонымен қоса бала мен ата-ана арасындағы байланыс қайшылыққа толы, егер бала өсе келе өз ата-анасынан бөлінуге тырысса, ал ата-анасы керісінше өз баласын жақын ұстауға тырысады. Ата-аналар жас өспірімдерді өмірдің қиын жағдайларынан және аяқ астынан болатын себептерден сақтамақ болып өздерінің тәжірибесімен бөлісіп отырғысы келсе, ал балалары өзіндік бір тәжірибені қалыптастырғысы келеді. Осы туындап оытрған ішкі қарама-қайшылық көптеген мәселелер тудыруы мүмкін, бұл тұрғыдан тәуелсіздікке ұмтылу мәселесі баланың өте кіші жасынан басталады. Шынында да бала мен ата-ана арасындағы анықталған бір дистанция болуы қажет. Баланың алғашқы қадамдары, “Мен өзім” деген сияқты сөздері оның тәуелсіздікке ұмталғандығын айғағы болып табылады. Ата-ана күнделікті баласымен арасындағы дистанцияны анықтап отыруы керек.

Баланың смартфонға тәуелділігін қалай жоюға болады?

Қараша 2024 жыл. Тәрбиеші Ходжа-Ахметова К.Е

Ұялы телефонға тәуелділік - бұл баланың ұялы телефонды тым көп және ұзақ уақыт бойы қолдануы. Мұндай жағдай баланың өміріне және күнделікті іс-әрекеттеріне кедергі келтіруі мүмкін.

Смартфонға тәуелділіктің басты негізгі себептері: Негізгі және ең көп тараған себептердің бірі – ол ата-ананың өзінің балаға телефонды беруі. Мұндай жағдайды әсіресе екі жасқа дейінгі балалардың ата-анасы жасайды. Себебі ол жастағы балалар әлеуметтік желіні білмейді, оларға бар болғаны түрлі видеолар мен ойындар қойып бере салады. Ал видео мен ойын баланы өзіне тартып, баурап алатын бірден-бір дүние. Баланың тұйықтығы мен достарының аздығы. Бала үшін барлық жаңа нәрсе қызықты. Үлкендерге еліктеу, себебі олардың барлығында жеке-жеке смартфон бар. Ата-ананың назары, көңіл бөлудің жетіспеуі мүмкін. Оның орнын әлеуметтік желідегі қарым-қатынаспен толтырғысы келеді. Ата-ана әлеуметтік желіде отыруға немесе телефонмен ойнауға рұқсат береді. Есейіп қалған балалар қатарластарынан қалғысы келмей, телефонсыз жүруді, әлеуметтік желіде белсенді болмағанын ұят санауы мүмкін. Отбасындағы келеңсіз, жүйкеге тиетін жайттардың көп болуы.

Мектеп жасына дейінгі балаларда смартфонға тәуелділігін олармен жете араласу, түрлі ойындар ойнау, әңгімелесу және де бала өміріне қызықты деп танылған іс-әрекеттерді ата-анамен бірлесе отырып қолдану арқылы баланың смартфонға қызығушылығын бірден емес кезең-кезеңімен жойса үлкен нәтижеге қол жеткізуге болады. Мәселен қарапайым сөзбен айтар болсақ бала үйде телефонды көп қарайтын болса бірден телефонды тартып алмай оның көру уақытын бірте-бірте қысқартып отыру керек. Баланың телефон ішіндегі ойынын баламен қарым қатынас жасау арқылы алмастыруға болады. Баламен қимылды, дидактикалық, сюжетті-рөлді т.б ойындарды бірлесіп, баламен қарым-қатынас жасай отырып ойнаса баланың телефонға тәуелділігін бірте-бірте жоюға болады. Себебі бала ата-ананың айнасы. Ата-ана балаға қандай боп көрінсе бала тура сондай болуға тырысып бағады. Смартфонның бала психологиясына, физиологиясына, шығармашылығына, коммуникативтік байланысына кері әсерін барын ұмытпаған жөн.

Жаңа жылға ұжымдық шығармашылық даярлық

Тәрбиеші: Байбақова Ж
Желтоқсан 2024 ж.

Жаңа жыл – әлемдегі қуанышқа толы ең ғажайып мерекелердің бірі. Жаңа жыл сиқырлы, әрі қайталанбас таңғажайып мереке деп саналады. Жаңа жылға дайындық - бұл балалар мен олардың ата-аналары үшін қызықты уақыт. Әрбір отбасы өздерінің балаларымен бірлесіп мерекені қарсы алуға бар ынтасын салады. Жаңа жылдан жақсы үміттер мен көп қуанышты сәттер күтеді.

Жаңа жыл кешін тойлау отбасында ғана емес баланың балабақшада достарымен қарсы алу оданда қызығырақ болады. Себебі балабақшада баланың жас ерекшелігіне сай түрлі ойындар, әндер, жыр-шумақтар ұйымдастырылады. Достарымен қарым-қатынас, ертегі әлемі, түрлі безендірулер баланың есінде сақталып калады. Балаға жақсы көңіл күй сыйлары сөзсіз.

«Ата-ана мен тәрбиешінің ынтымақтастығы»

Тәрбиеші Әміреева Алтын Назарқызы.
Қаңтар 2025 жыл

Өмірге келген жас ұрпақты тәрбиелеу ата – аналар мен балабақша тәрбиешілерінің қасиетті борышы деп білемін. Баланың ана – тілін толық меңгеруі, ұлттық – сана сезімін тәрбиелеу, денсаулығын түзету, бала тәрбиелеудің әдіс-тәсілдерін білу жөніндегі дағдыларын қалыптастыру мектепке дейінгі мекемелерге берілген. Бала ол ештеңе білмейді, ұқпайды деп жай көзбен қарамай, өскелең ұрпақты шыншылдыққа үйретіп, жағдайға дұрыс көзқараспен қарауға жағдай туғызуымыз керек.

Еліміздің болашағы қандай болатыны балаларымыздың бойына өзіміз қандай тәрбиені сіңіретінімізге тікелей байланысты. Болашақ ұрпаққа жан-жақты тәрбие беру ақыл ойының дұрыс дамуына әсер етіп, еңбекке деген қызығушылығын ояту, бала денсаулығын нығайта отырып жұмыс жүргізу ата-мен тәрбиешінің алға қойған міндеті. Балабақша – бүлдіршіндерді болашақта ұлт дәстүрін сақтайтын инабатты да, ибалы үлкен – кішіні сыйлай білуге үйрететін тәрбие орталығы.

Бұл мектепке дейінгі баланы жақсы білуге, оның әр түрлі жағдайларды түсіну, сезіну, көруге мүмкіндік береді, демек бұл баланың дамуының тамаша траекториясы. Осы жағдайда тәрбиеші қызметімде әрдайым баланы мақтап, көтермелеп бағыт беріп отырамын, сол кезде баланың ой – өрісін дамытып қана қоймай, ойлағанын еркін – батыл жеткізуге мүмкіндік беремін. Сол кезде ата – ана мен арамыздағы мейірбандылық нығайып, баланың жеке басының шығармашылық деңгейі артады.

Бала өте сезімтал байқағыш болады, сондықтан балаға ерінбей дұрыс жауап беру, түсіндіру, тура жолға бағыттау, ой – өрісін ұштау, ата – ана мен менің парызым. Балабақшада ата – ана айтылған, көрсетілген нәрсеге ықылас, зейін қойып тыңдауға ерекше зер салғаны жөн. Отбасында балаға балабақшада үнемі өнегелі, ұлағатты сөздер айтып, өзін әдепті ұстап, ізеттілік жасауды түсіндіріп отырған жөн. Мен үнемі балалармен және ата-анамен өзара қарым-қатынасты жүзеге асыру үшін, ата-аналармен психологиялық-педагогикалық көмек түрінде ғана емес, сондай-ақ ата-аналарды балабақша өміріне тарту арқылы және олардың балалардың тәрбие-білім беру жұмысына белсенді қастысуын айта отырып қарым- қатынасты арттырамын.

Ата-аналар мен балалармен бірлескен іс-шаралары, ашық есік күндері, тренингтер, дөңгелек үстелдер өткізу, кездесулер ұйымдастырып отыруымыз керек. Мектеп жасына дейінгі балаларды өмірге дайындау өте күрделі қажымас еңбекшіні қажет етеді деп санаймын. «Отан – отбасынан басталады» дейміз. Тәрбиеші ата-ананың ынтымақтастығын құруда орасан еңбек ету қажет деп есептеймін. Себебі, ата-ана және тәрбиеші бала тәрбиесіне тең дәрежеде жауапкершілікпен қарауы керек және тәрбиелеу әдіс-тәсілдерін бір арнаға құйып жатса, қабілетті, шығармашыл, білімді тұлғаны дайындап шығатынымыз сөзсіз. Бала тәрбиесінде тәрбиеші мен ата – ана бірлескен іс – әрекетінің нәтижесінде ғана жағымды әсері мен ықпалы айқындалады. Ата – аналар жиналысын өткізуге алдын – ала дайындық кезеңін жасау керек (жиналысқа дейінгі талдауға ұсынылатын сұрақтар мен таныстыру, пікірлесу, өз ойларын ортаға салу). Баланың жақсы жақтарын айту менің парызым. Ата- аналар жиналысына қатысқан ата-аналарды мадақтауды, ризашылық білдіруді естен шығармаймын.

Ата-ана жауапкершілігі бәрінен биік екенін ұмытпаймын. Сондықтан баланың тәрбие алуына, қоғамнан өз орнын табуына, жағдай жасауына әрбір ата- ана мектеп жасына дейінгі әдіс- тәсілдеріне сүйенгені дұрыс деп санаймын. Мен ата- аналармен балалардың жетістіктері және әр баланың бойындағы жақсы қасиеттері мен жақсы жақтарын айтып отырамын. Сондықтан балалардың әр күндерін қызықты, есте қалардай қуанышты көңіл- күймен өткізгендерін қалаймын. Ата-ана жауапкершілігі бәрінен биік екенін ұмытпаймын. Сондықтан баланың тәрбие алуына, қоғамнан өз орнын табуына, жағдай жасауына әрбір ата-ана мектеп жасына дейінгі әдіс-тәсілдеріне сүйенгені дұрыс деп санаймын. Мен ата-аналармен балалардың жетістіктері және әр баланың бойындағы жақсы қасиеттері мен жақсы жақтарын айтып отыру қажет. Сондықтан балалардың әр күндерін қызықты, есте қалардай қуанышты көңіл- күймен өткізгендері жақсы. Сондықтан балалардың болашағы үшін ата-аналармен жұмыстың бірлескен әртүрлі формаларын қолдану керек. Ата-аналармен арамызда сенімді қарым- қатынас болғаны дұрыс деп санаймыз. Бір- бірімізді қолдасақ, тәрбиелік іскерліктеріміз байып жандана түседі. Сонда ғана балаларымыздың дамуы нәтижелі болады.

Күнделікті балаға айтылатын жылы сөздер

Тәрбиеші: Орысбаева А.Қ.

Ақпан 2025 жыл

«Мен сені жақсы көремін»

Кез келген бала үшін өзін біреудің, әсіресе ата-анасының жақсы көретінін сезіну маңызды. Мұнымен қатар, ата-ана тарапынан берілетін махаббаттың бала болашағы үшін орны ерекше. Себебі, махаббаттың не екенін сезініп, біліп өскен бала ғана өзгелерді осы сезімге бөлейді. Яғни болашақ жары мен балаларын бақытты ете алады. Назарын белгілі бір салаға бұрып, мықты маман болып шығады. Мықты маман болу арқылы адамзаттың игілігіне жарайтын істерді қолға алады.

«Барың үшін бақыттымын»

Бала үшін бұл сөзді естігеннен артық бақыт жоқ шығар. Себебі, ата-анасы ұрысып қалса, ажырасып кетіп жатса, бала бірінші кезекте бұл жағдайға өзін кінәлайды. Тіпті, өзінің мүлдем қатысы жоқ болса да. Ал кінәні сезінген адам үшін жазаның да барын ұмытпауымыз керек. Бала өзін әртүрлі жолмен жазалауы мүмкін. Әрине, мұның барлығы бейсаналы деңгейде жүзеге асады. Осындай жағдайлардың алдын алғыңыз келсе, жоғарыдағы сөздерді балаңызға жиі айтып отырыңыз.

«Мен өзіммен мақтанамын»

Қоғамда көп ата-ана баламды өзгелермен салыстыратын болсам, бәйгеден оза шауып келеді деп қате ойлайды. Керісінше перзентіңізді өзге балалармен мүлдем салыстырмауға кеңес беретін едім. Осы қате түсінік салдарынан кейін бала бүкіл өмірін өзгелерден асып түсуге арнап өтеді. Ол үшін "әр сәттен ләззат алу" және "шынайы сапа үшін жұмыс істеу" сынды түсініктер жат болып қалады. Балаңыз балабақшада сахнаға шығып өнер көрсеткен болса да, бәтеңкесінің бауын байлап, әліппеден жаңа әріп үйреніп келген болса да, мақтай түсіңіз. Себебі, бұлардың барлығы ересек адам үшін болмашы дүниелер болғанымен, кішкене балапандар үшін үлкен жетістік. Мұнымен қатар, бала белгілі бір жетістікке жеткен кезде ғана назар аударудың салдары жаман болмақ. Осылай жасайтын болсаңыз, бала кез келген нәрсені сізге ұнау үшін жасайды. Ал біреуге ұнауды бірінші орынға қойып өсетін баланың өзіндік мені қалыптаса қоймайды.

Кез келген сәтте өзіңмен біргемін

Балалардың қиындықтары ересек адамдар үшін болмашы дүние болып көрінгенімен, бұл келеңсіздіктердің оларға қатты әсер ететінін ұмытпайық. Міне, осындай сәтте балаңыздың жанынан табылып, құшағыңызға басып, "Кез келген сәтте өзіңмен бірге боламын" деп айту маңызды. Сонда ғана бала ересек өмірде жаңа мүмкіндіктерді пайдалануға қорықпайтын болады. Әрине, кейбір келеңсіз жағдайларда балалардың өздері кінәлі болып шығады. Мұндайда балаңызды кінәлауға асықпаңыз. Керісінше оның жақтасы болып, осы кінәсін өзінің түсінуіне мүмкіндік беріңіз.

«Рахмет!»

Балаңыз ойыншықтарын жинап, үй тазалауға немесе т.б. нәрселер жасауға көмектескен болса, бұл үшін міндетті түрде алғыс айтыңыз. Бастапқыда оның бұл жұмысты қаншалықты сапалы орындағаны маңызды емес. Кемшіліктерін кейін айтып үлгересіз. Бар болғаны осы сөзді есту арқылы бала сізге көмектескісі келіп тұратын болады. Мұнымен қатар, бала қарапайым сыпайылық ережелеріне үйренеді.

Келші құшақтайын...

Баланы құшақтаудың маңызы әлдеқайда көп. Оның қаншалықты пайдалы екенін кемінде екі себеппен түсіндіруге болады. Біріншіден, бала өзін біреу құшақтаған кезде әрдайым қорғайтын адамның бар екенін сезінеді. Таудай болған қиындығы әп-сәтте кішірейіп шыға келеді. Екіншіден, адамның психикалық денсаулығы тактильді қажеттіліктерін қанағаттандырумен байланысты. Адам өмір бойы осы қажеттілікті өтеуге ұмтылады. Тіпті, оны мысығымен немесе итімен құшақтасу арқылы өтеуі мүмкін. Дәлірек айтсақ, құшақтасқан кезде иммунитет жақсарып, қан құрамында гемоглобин деңгейі көтеріледі. Гипоталамус қанға окситоцин гормонын бөліп шығарады. Осы процесс әсерінен баланың сыртқы ортаға деген көзқарасы да жақсара түседі.

Күнің қалай өтті?

Балабақшада тәрбиеші бір баланы көбірек мақтап қалса, бұл екіншісіне ауыр тиюі мүмкін. Бала өзін кем сезініп, өмірге деген құлшынысы төмендейді. Екінші бір құрдасынан қалай да озамын деп өмірін бәсекеге арнайды. Осындайда жанына түскен жараны бірден емдеп отыру қажет. Әрине, балабақшадағы тәрбиешіні де кінәлауға болмайды. Бір уақытта 15-20 балаға бірдей көзқарас таныту қиын. Қазақ — әрдайым сөздің құдіретіне ерекше мән берген халық. Яғни жан жарасын сөзбен, махаббатпен емдейміз.

«Бала әкеден ақыл, анадан мейірім алады» баяндама

Тәрбиеші: Аманжолова Г.Қ.

Наурыз 2025 ж

Қазақ халқы өз ұрпағын инабаттылыққа, ата-бабаларымыздың тарих дәстүрлерімен бірге жасасып келген имандылық қасиеттерге тәрбиелеген. Адамгершілік қасиеттерді қалыптастыру, бала бойына егу - ата-ананың борышы. Қазақ отбасы, атап айтсақ, әке мен ана өз балаларын, керек десе немерелерін тәрбиелеуде бар күш-қуатын, бүкіл өмірін сарп еткен адамдар. «Баламды жанымдай көремін, баламның баласын балымдай көремін» деген нақыл сөздер босқа айтылмаған.

Баланы жастайынан кәсіптік жұмысқа үйрету ата-аналардың мақсатты ісі болған. Өмірдегі әкенің, ер-азаматтың алатын орнытуралы қазақ елінің тарихи заңы Тәуке ханның «Жеті жарғысында» былай делінген: «Отбасының амандығы әкеге байланысты». Қара шаңырақтың құдіреті, киелі иесі – ата, әке. Әкенің үй болуда, тұрмыс-тіршілікке, еңбек етуде, кәсіпке бейімдеуде басшылығы күшті. Келешектің иесі кемел болу үшін тәрбие талабы да биік болғаны абзал.

Кең — байтақ қазақ даласында өсіп, өмір сүретін балалардың тәрбиесі олардың ата-аналарының күнделікті іс-әрекеттері мен тұрмыс жағдайына байланысты. Ана мен әке тәрбиесі — бұл өзара ынтымақтастық, тілектестік, ұлдары мен қыздарының адалдыққа, кішіпейілділікке, инабаттылыққа, қарапайымдылыққа, қайырымдылыққа, өмірді, табиғатты сүюге, қазақ халқының дәстүрлеріне жастайынан тәрбиелеу.

Қай заманда болсын, ата-ананың басты арманы – баласының инабатты, ізетті, еңбек сүйгіш, ержүрек, адал, қайырымды болуы. Соған өз балаларын тәрбиелейді. Осыған орай, әдет-ғұрыпты, салт-дәстүрді, адамзат мәдениетімен үйлестіріп іске асыру, әрбір отбасының, яғни ата-ананың негізгі міндеттерінің бірі. Себебі, тәрбие, ұлттық тәрбие үй ішінен бастау алады. Баланың көп уақыты отбасымен өтеді. Тәрбиелі отбасынан тәрбиелі ұрпақ тарайды. «Адам тәрбиелеу, өзінің туған ұлы мен қызын тәрбиелеу – азаматтың ең бірінші аса маңызды қоғамдық қызметі, оның азаматтық борышы» деп В.А.Сухомлинский айтқандай, бала тәрбиесі отбасынан басталатынын ата-ана әрдайым жадында ұстауы тиіс.

Қазақ халқы «Бала қыран болу үшін оны самғатып ұшыратын ата немесе әке де қыран болу керек», деп отбасылық тәрбиеге ерекше тоқтаған. Әр отбасында ата-ананың орны бөлек. Бала әкеден – ақыл, анадан – мейірім алады. Әке – отбасының асыраушысы, қамқоршысы, тірегі деп білесің, Ана-отбасының ұйытқысы, жылуы, шуағы. Жақсы ана отбасына береке әкеліп, жанұясын бақытқа бөлейді.

Дөңгелек үстел : «Бала әкеден — ақыл, анадан — мейірім алады»

Әдіскер: Жаксылыкова
Психолог Жамишова. 30.04.2025 ж

I. Кіріспе: Ұлттық тәрбие мен заманауи психологияның тоғысуы

Қайырлы күн, құрметті дөңгелек үстелге қатысушы ардақты аналар мен айбынды әкелер, әріптестер!

Бүгінгі біздің Консультациялық пункт аясындағы басқосуымыздың арқауы — халқымыздың ғасырлар бойы қалыптасқан: **«Бала әкеден — ақыл (тәртіп), анадан — мейірім (жылылық) алады»** деген даналық сөзі. Заманауи бала психологиясы мен гендерлік педагогика да бұл тұжырымды толық дәлелдеп отыр. Егер бөбекжай жасындағы (2-5 жас) баланың бойында эмоционалдық тұрақтылық пен тұлғалық мықты мінез қатар қалыптассын десек, отбасында әке мен ананың тәрбиелік рөлі тең сақталуы тиіс.

Бүгінгі қоғамда «бала тәрбиесі — тек ананың міндеті, ал әкенің міндеті — тек отбасын асырау» деген қате түсінік белең алып барады. Дөңгелек үстеліміздің мақсаты — баланың жан-жақты үйлесімді дамуында әкенің де, ананың да орны бөлек екенін талдау және отбасылық тәрбие сапасын арттыру.

II. Анадан — мейірім: Баланың ішкі әлемінің іргетасы

Ана — бала үшін қауіпсіздік пен шексіз махаббаттың символы. Бала өмірге келген сәттен бастап ананың дауысы, аялы алақаны мен жылылығы арқылы бұл әлемнің қауіпсіз екенін ұғынады.

Психологиялық астары: Ана балаға **эмоционалдық интеллектіні** (өз сезімін түсіну, өзгеге жанашыр болу, эмпатия) үйретеді. Ананың мейірімін қанып өскен бала бөбекжай ортасына тез бейімделеді, агрессиядан алыс болады, айналасына сеніммен қарайды.

Қазіргі мәселе: Бүгінгі аналардың күйзеліске (стресс) тез түсуі, гаджетке көп уақыт бөлуі баланың «мейірім тапшылығын» сезінуіне әкеледі. Ананың мейірімі — құрғақ тәрбиелік сөз емес, баламен бірге ойнау, оны құшақтау, ертегі оқып беру арқылы берілетін тірі энергия.

III. Әкеден — ақыл:

Әлеуметтік әлемге жолдама

Егер ана балаға ішкі әлемді (мейірімді) танытса, әке балаға сыртқы әлемді (қоғамды, ережені, шекараны) танытады.

Психологиялық астары: Әке — тәртіптің, логикалық ақылдың және ішкі күштің үлгісі. Шамамен 3 жастан бастап бала әкенің фигурасына қатты мұқтаж болады. Әке балаға тәуекел етуді (мысалы: биікке өрмелеу, құлаудан қорықпау), өз құқығын қорғауды, шешім қабылдауды үйретеді.

Ұл мен қыз тәрбиесіндегі әке рөлі: Әке ұл бала үшін — нағыз ер азаматтың, жауапкершіліктің тікелей үлгісі (эталоны). Ал қыз бала үшін әке — оның болашақта өзіне сенімді, өзін сыйлата білетін әйел заты болып қалыптасуының кепілі. Әкесінен мақтау естіп, қолдау көрген қыз бала өмірде ешқашан жасқаншақ болмайды.

Әке мен Ана тәрбиесінің үйлесімділік Кестесі (Теңгерім)

Тәрбие бағыты	Ананың үлесі (Мейірім)	Әкенің үлесі (Ақыл/Тәртіп)
Дағдарыс сәттерінде	Баланың мұңын тыңдайды, құшақтайды, сезімін бөліседі.	Жағдайдан шығудың логикалық жолын көрсетеді, «Сен мықтысың, қолыңнан келеді» деп жігерлендіреді.
Ойын барысында	Ұқыптылықты, қауіпсіздікті, ережемен сабырлы ойнауды үйретеді.	Белсенді, физикалық ойындар ойнайды (күрес, асық, доп), жеңіліске шыдауды, стратегия кұруды үйретеді.
Дербестікке баулуда	Баланың денсаулығына, тазалығына, үйдегі жайлылығына жағдай жасайды.	Баланың өз бетінше шешім қабылдауына, еркіндігіне және жауапкершілік алуына ашық жол береді.

Ата-аналармен пікірталас сұрақтары:

Аналарға сұрақ: «Үйде балаңызға әкесінің сөзі мен шешімі қаншалықты маңызды екенін қалай сезіндіріп жүрсіз?»»

Әкелерге сұрақ: «Қазіргі уақытта бөбекжай жасындағы балаңызбен бос уақытта қандай ұлттық немесе спорттық ойындарды бірге ойнайсыз?»»

Қорытынды:

Құрметті ата-аналар! Бала тәрбиесінде әке мен ана «бір бағытқа ескек ескен қайық» сияқты болуы керек. Егер ана «болады» дегенді әке «болмайды» десе, немесе керісінше болса, баланың психологиясында тұрақсыздық орнайды. Осы орайда Консультациялық пункт ретінде мынадай ережелерді бірлесіп қабылдаймыз:

Үйде «Әке беделін» көтеру: Ана ешқашан баланың көзінше әкенің беделін түсіретін, оның шешімін жоққа шығаратын сөздер айтпауы тиіс. «Әкең келсін, ақылдасамыз», «Әкең мақұлдаса, орындаймыз» деген сөздер баланың әкеге деген құрметін арттырады.

Әкелердің «Алтын уақыты»: Әкелер күніне жұмыстан кейін кем дегенде 15-20 минут уақытын баламен тікелей (телефонсыз) қарым-қатынасқа арнауы керек (бірге серуендеу, төсек алдында еркелету, ақыл-кеңес айту).

Біртұтас талап ережесі: Балабақша мен үйдегі, сондай-ақ әке мен ананың балаға қоятын тәрбиелік талаптары мен тиымдары бірдей болуы шарт.

Түйін: Ананың берген мейірімі — баланың жүрегіне жылулық ұялатса, әкенің берген ақылы мен тәртібі — оның өмірде өз жолын тауып, тік жүруіне компас болады. Қос қанаты тең жетілген бала ғана болашақта биік шыңдарды бағындырады.

Дөңгелек үстелге қатысып, өз ойларыңызды ортаға салғандарыңыз үшін рақмет! Қадамдарымыз құтты, тәрбиеміз нәтижелі болсын!

«Балаңыз мектепке дайын ба? Санау мен жазудан да маңызды қасиеттер»

Әдіскер: Жаксылыкова
Тәрбиеші Орысбаева А
20 мамыр 2025 ж

I. Кіріспе: ҚР Білім беру стандарты және мектепке бейімделу

Қайырлы күн, құрметті ата-аналар, ардақты әріптестер! Қазақстан Республикасының Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік бағдарламасы мен заманауи нейropsихология талаптарына сай, баланың 1-сыныпқа баруы — бұл жай ғана партаға отыру емес, бұл — бала ағзасы мен психикасының жаңа әлеуметтік рөлге түбегейлі көшуі.

Бүгінгі таңда ата-аналар арасында «Балам әріп таныса, жүзге дейін санаса — мектепке дайын» деген біржақты түсінік қалыптасқан. Алайда, тәжірибе көрсеткендей, бірінші сыныпта әріп білетін, бірақ мұғалімді тыңдай алмайтын, өздігінен киіне алмайтын немесе сәтсіздікке кездескенде жылап жіберетін балалар оқу процесінен тез суып кетеді. Шынайы мектепке дайындық — бұл баланың психологиялық, әлеуметтік, физиологиялық және интеллектуалдық көрсеткіштерінің кешенді бірлігі.

II. Мектепке дайындықтың 4 негізгі дінгегі

1. Психологиялық және эмоционалдык-ерік дайындығы

Мектептегі оқу әрекеті — бұл ерікті процесс. Бала өз қалауын («ойнағым келеді») мектеп ережесіне («тыңдау керек») бағындыра алуы тиіс.

Зейін мен шыдамдылық: 6–7 жастағы бала бөлінбестен 15-20 минут бойы бір орында отырып, мұғалімнің нұсқауын орындай алуы керек.

Ережеге бағыну және Эмоцияны басқару: Ойын барысында немесе тапсырма қате болғанда агрессия көрсетпей, жыламай, сабыр сақтау — мектептегі жетістіктің басты кепілі.

Оқу уәждемесі (Мотивация): Бала мектепке әдемі сөмке киіп, мақтану үшін емес, «жаңа білім алу, жазу үйрену» үшін барғысы келуі керек.

2. Әлеуметтік-коммуникативтік дайындық

Бұл — баланың құрдастарымен және мұғаліммен дұрыс қарым-қатынас орната алу қабілеті.

Тілдік мәдениет: Өз қатарластарымен ортақ ойын ұйымдастыру, жанжалдарды (конфликт) төбелессіз, сөзбен шеше алу.

Үлкендермен қарым-қатынас: Мұғалімнің сөзін бөлмей тыңдау, қажет болған жағдайда қысылмай, қол көтеріп, сыпайы түрде көмек сұрай білу.

3. Тұрмыстық дербестік (Өзіне-өзі қызмет ету)

- Мектеп — баланың жеке жауапкершілік аймағы. Онда тәрбиеші де, ата-ана да қасында болмайды.
- **Киіну дағдысы:** Мектеп формасын, спорттық киімін өзі ауыстыру, түймелерін қадау, аяқ киім бауын байлау.
- **Ұқыптылық:** Сабақтан соң пеналын, дәптер-кітаптарын сөмкесіне өздігінен түгел жинап, өз заттарын жоғалтпау.
- **Гигиена:** Қоғамдық дәретхананы дұрыс қолдану, асханада ұқыпты тамақтану.

4. Физиологиялық және Интеллектуалдық дайындық

Бұл — ми сыңарларының даму деңгейі мен қолдың ұсақ моторикасының қалыптасуы.

Дүниетаным: Өзінің толық аты-жөнін, жасын, ата-анасының есімі мен жұмыс орнын, үй мекенжайын, жыл мезгілдері мен апта күндерін ретімен білуі.

Логика және Тіл: Заттарды белгілері бойынша топтастыру (киімдер, ыдыстар, көліктер), сюжетті суреттерге қарап оқиға желісін құрап, байланыстырып сөйлей алу.

III. Консультациялық пункттің Практикалық блогы

Ата-аналарға үйде баланың мүмкіндіктерін шыңдау үшін мынадай тиімді қадамдар мен жаттығуларды ұсынамыз:

1.1-қадам: Үй жағдайында мектеп режимін енгізу: Жүйке жүйесін қорғау. Мектеп басталуға 2-3 ай қалғанда баланың ұйқы және тамақтану уақытын мектеп кестесіне икемдеңіз. Сағат 21:00-де ұйықтау және таңертең 07:00-де ояну бала ағзасын болашақ физикалық жүктемеге стрессіз дайындайды.

2.2-қадам: Саусақ бұлшықеттерін дамыту: Ұсақ моторика.

Балаға көп жазу жазғызып қол сүйегін шаршатпаңыз. Оның орнына үйде қайшымен қағаз қию, ермек сазбен (пластилин) ұсақ мүсіндер жасау, моншақ тізу және лего құрастыру жұмыстарын көбейтіңіз. Бұл мидағы сөйлеу және жазу орталықтарын қатар дамытады.

3.3-қадам: «Ережелі ойындар» арқылы ерік-жігерді шыңдау: Психологиялық дайындық.

Үйде баламен бірге домино, шахмат, дойбы немесе үстел ойындарын жиі ойнаңыз. Бұл ойындар баланы ережеге бағынуға, өз кезегін күтуге және ең бастысы — жеңілістің ащы дәмін татып, эмоцияны бақылауда ұстауға үйретеді.

4.4-қадам: Жауапкершілік аймағын белгілеу: Дербестікке баулу.

Үйде баланың өз бөлмесіндегі немесе үстеліндегі заттарына тек өзі жауап беруін талап етіңіз. Мектеп құралдарын (сөмке, қарындаш) таңдауды баланың өзіне сеніп тапсырыңыз. Бұл оның «мен енді үлкенмін, мен оқушымын» деген ішкі мақтаныш сезімін оятады.

IV. Ата-аналармен өткізілетін Экспресс-Тренинг

«Мұғалімді тыңдау» жаттығуы (Графикалық диктант): Ата-аналарға баламен үйде торкөз дәптерде қарындашпен сызықтар сызу (Мысалы: 2 торкөз оңға, 1 жоғары, 2 төмен) көрсетіледі. Бұл баланың құлақпен естіген ақпаратты қолмен дәл орындау қабілетін тексереді.

«Филиппин тесті» (Мидың физиологиялық жетілуі): Ата-аналарға өз балаларының оң қолын басының үстінен өткізіп, сол жақ құлағын ұстатып көру әдісі практикалық түрде түсіндіріледі. Суретте көрсетілгендей, саусақ ұштары құлақ қалқанына жетсе — баланың сүйек жүйесі мен ми сыңарлары мектепке дайын.

V. Консультациялық пункттің Ата-аналарға Үндеуі

Маңызды Әдістемелік Кеңес:

Құрметті ата-аналар! Егер балаңыздың жасы 6-ға толса да, ол эмоционалдық тұрғыдан өте қиқар, жылауық, өздігінен киіне алмайтын, өте тез шаршайтын болса, оны мектепке беруге асықпаңыздар. Бір жыл ерте бару баланың оқуға деген ынтасын мәңгілікке жойып, психологиялық жарақатқа (невроз, мазасыздық) әкелуі мүмкін. Одан да балабақшаның мектепалды даярлық тобында қалдырып, баланың жүйке жүйесінің нығаюына мүмкіндік беріңіздер.

VI. Қорытынды

Баланың мектепке дайындығы — бұл тек қана балабақшаның немесе тек баланың міндеті емес, бұл — отбасы мен педагогтардың ортақ жүйелі жұмысының нәтижесі. Біз баланы мектепке баға алу үшін емес, өмір сүруді үйрену үшін дайындаймыз. Сондықтан баланы ешқашан басқа балалармен салыстырмай, тек оның кешегі күнімен бүгінгі жетістігін салыстырып, қолдап отырыңыздар.

«Күншуақ» бөбекжай-бақшасының Консультациялық пункті балаңыздың мектепке дейінгі кезеңін сәтті аяқтауға сіздермен бірге атсалысуға әрдайым дайын.

Назар аударып тыңдағандарыңызға үлкен рақмет!

Бекітемін
«Күншуақ» жекеменшік
бөбекжай-бақшасы
директор А. Е. Баянова

Ата-аналарға арналған пункт жұмысы, кеңестер
2025-2026 оқу жылы

қ/с	Тақырыбы	Ұйымдастырушылар	Уақыты	Жауаптылар
1	Балабақшаға баланың бейімделуі. Кеңес	Тәрбиешілер, педагогтар	09.2025	Тәрбиешілер, педагогтар
2	«Беске дейін үлгер» ата-аналарға арналған мобильді қосымшасы	Тәрбиешілер, педагогтар	10.2025	Тәрбиешілер, педагогтар
3	Баланың смартфонға тәуелділігін қалай жоюға болады?	Тәрбиешілер, педагогтар	11.2025	Тәрбиешілер, педагогтар
4	Жаңа жылға ұжымдық шығармашылық даярлық.	Тәрбиешілер, педагогтар	12.2025	Тәрбиешілер, педагогтар
5	I-жарты жылдық қорытындысы	Тәрбиешілер, педагогтар	01.2026	Тәрбиешілер, педагогтар
6	«Күнделікті балаға айтылатын жылы сөздер!»	Тәрбиешілер, педагогтар	02.2026	Тәрбиешілер, педагогтар
7	«Ұлт тәрбиесі ұрпақ тәрбиесі»	Тәрбиешілер, педагогтар	03.2026	Тәрбиешілер, педагогтар
8	Бала әкеден ақыл, анадан мейірім алады.	Тәрбиешілер, педагогтар	04.2026	Тәрбиешілер, педагогтар
9	Балаңыз мектепке дайынба?	Тәрбиешілер, педагогтар	05.2026	Тәрбиешілер, педагогтар

«Күншуақ» жекеменшік бөбекжай-бақшасы

Кеңес: «Балабақшаға баланың бейімделуі»

Әдіскер: Жаксылыкова А

Қыркүйек 2025 ж

Балаға психологиялық дайындық

Әңгімелесу:

Балаға балабақшадағы күн тәртібін, достар мен тәрбиешілерді қысқаша айтып беріңіз. Мысалы: «Сен жаңа достармен ойнайсың, бірге ән айтып, сурет саласың».

Ойын арқылы таныстыру:

Үйде ойын арқылы балабақша өмірін модельдеуге болады (ойыншықтармен бөлмелерді ұйымдастыру, «күн тәртібі» ойыны).

Балаға сенімділік беру

Позитивті көзқарас:

- «Сен мықтысың, жаңа ортада тез бейімделесің» деп қолдау көрсету.
- Қысқа қоштасу рәсімі
- Баланы ұзақ құшақтамаңыз, бірақ жылулықпен сүйіспеншілік көрсетіңіз. Қоштасу рәсімін тұрақты етіп жасау маңызды.

Дәрігер мен тұрмыстық дайындық

- Денсаулық тексеруі:
- Баланың вакцинациясы, дәрігерден анықтамасы дайын болу керек.
- Тұрмыстық дағдылар:
- Тәжірибелі ата-аналар балаға өз заттарын жинауды, киімін өз бетімен шешуді үйретеді.

Бала мен тәрбиеші арасындағы байланыс

Тәрбиешіні таныстыру:

- Алғашқы күндерде балаға тәрбиешіні таныстырып, «сенен қамқор болады» деген сезімін беру керек.
- Бала көңілін бақылау:
- Егер бала қатты қобалжып, жыласа, қысқа аралықтарда кездесіп, қолдау көрсету.

Бейімделу кезеңі

Бастапқы кезең:

-2 апта бала жаңа ортаға толық үйренуі мүмкін. Алғашқы күндері қысқа уақытқа қалдыру ұсынылады (1-2 сағат).

Тәуелсіздікке үйрету:

Баланы біртіндеп топтық ойындарға, іс-әрекеттерге қатыстыру.

Ата-ана мен тәрбиеші ынтымақтастығы

Күнделікті хабарласу:

Тәрбиешімен бала көңілі, тамақтануы, ойнауы туралы қысқаша ақпарат алмасу.

Сабырлық пен тұрақтылық:

Бала жаңа ортаға тез бейімделмесе, үрейленбеу маңызды. Кейде бейімделу 3-4 аптаға созылуы мүмкін.

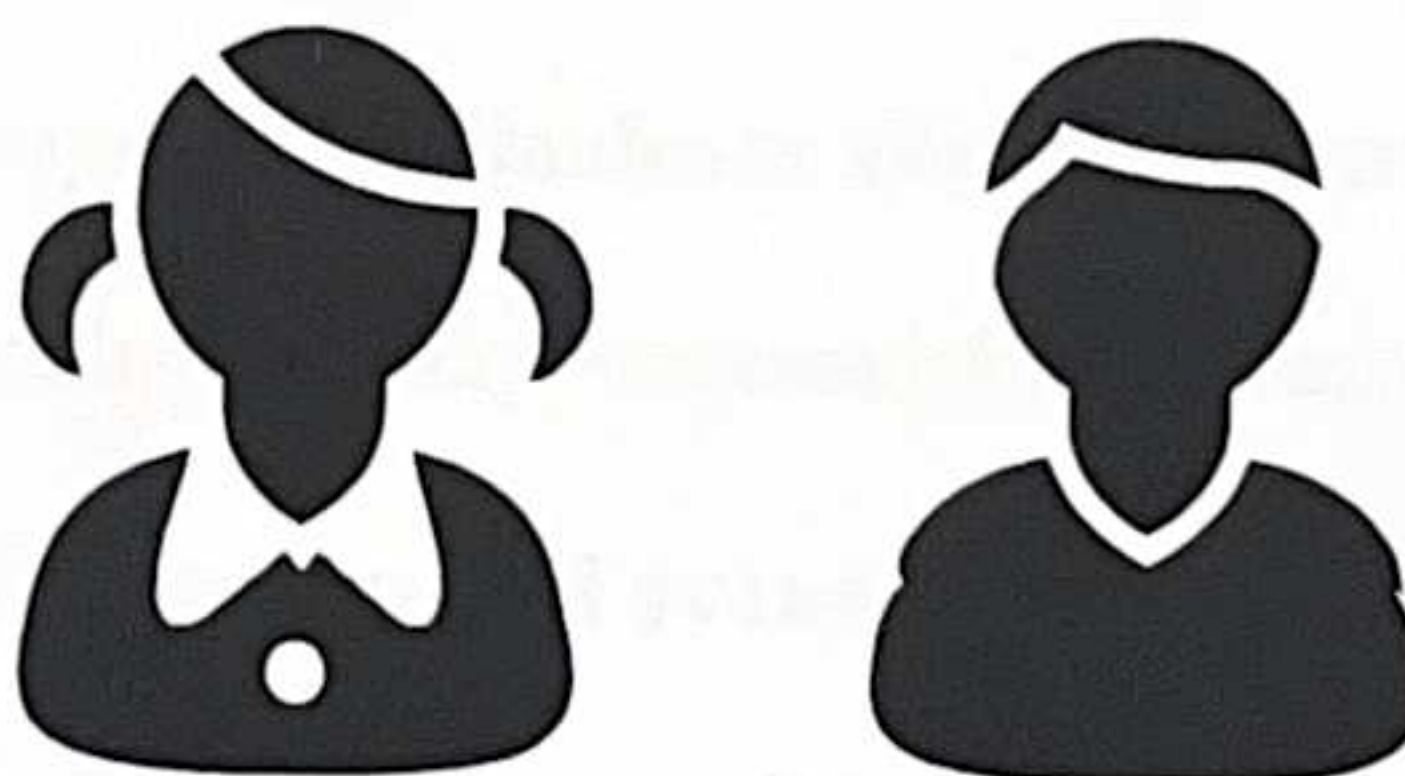
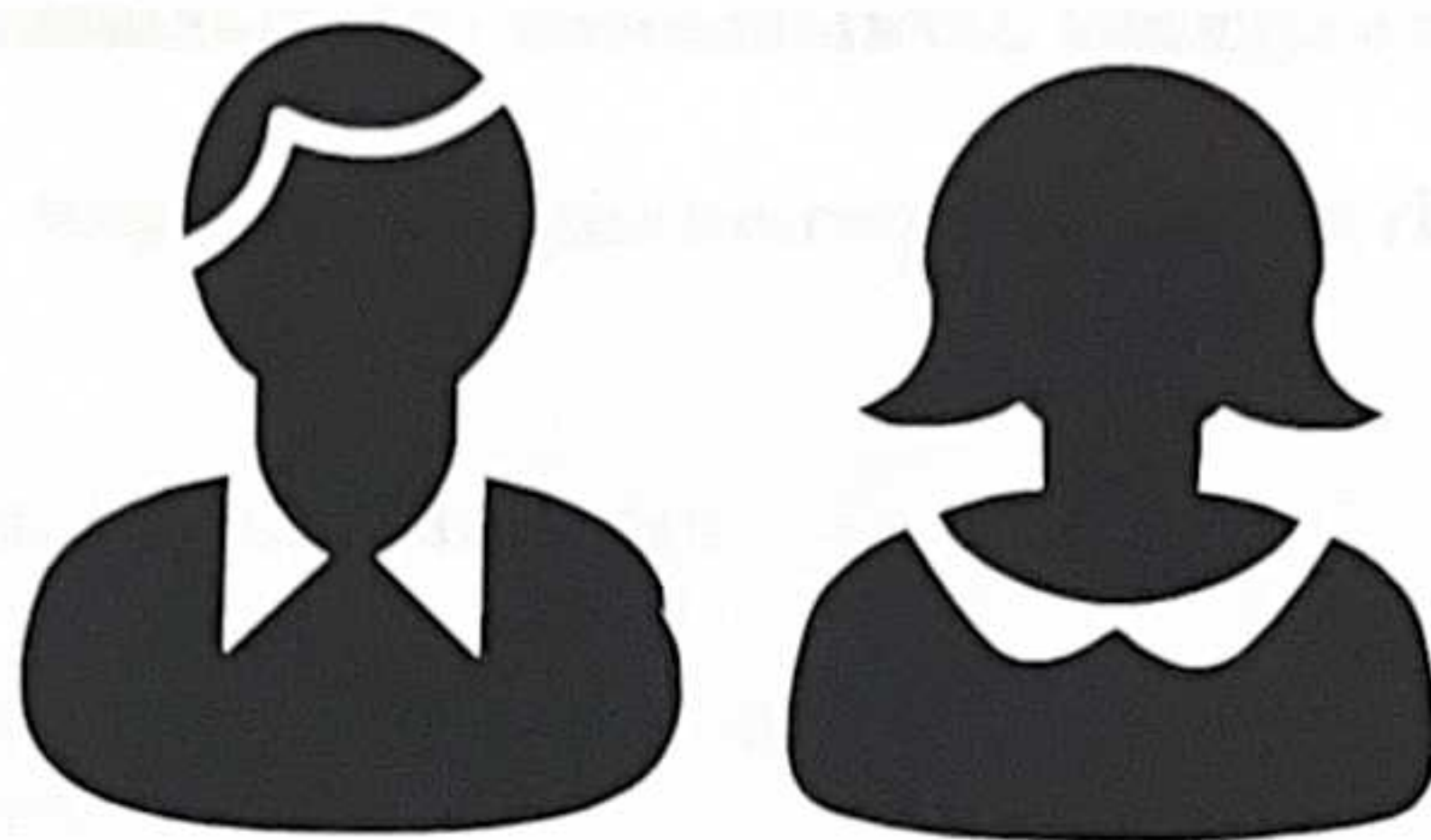
Бала балабақшаға бейімделу: 2 апталық кесте

Күн	Уақыт	Ата-ананың әрекеті	Тәрбиешінің әрекеті	Максат
1-күн	1-2 сағат	Балаға жаңа орта туралы қысқаша айтып, сүйіспеншілікпен қоштасу	Балаға жылы қарсы алу, таныстыру, ойыншықтармен ойын	Қауіпсіздік сезімін беру, жаңа ортаға қызығушылық тудыру
2-күн	1.5 сағат	Балаға бұрынғыдай қоштасу, қысқа махаббат сәті	Ойындар арқылы топқа қосу, ата-анаға қысқаша есеп беру	Бала топтық ортаға бейімделеді
3-күн	2 сағат	Қоштасу рәсімін қысқарту, сенімді сөйлеу	Баланы топтық ойынға қатыстыру, жаңа ережелерді көрсету	Өздігінен әрекет етуге ынталандыру
4-күн	2-2.5 сағат	Баламен «қалай күн өтті?» туралы сөйлесу	Жеке іс-әрекеттерге шақыру, оң бағалау	Тәуелсіздік сезімін күшейту
5-күн	2.5 сағат	Балаға жаңа достар туралы айтып беру	Топтағы балалармен бірге ойын ұйымдастыру	Әлеуметтік дағдыларды дамыту
6-күн	3 сағат	Балаға сенім білдіру, қоштасу рәсімін сақтау	Өзін-өзі көрсетуге мүмкіндік беру, тыныштық сәтін бақылау	Бала өз сезімін білдіре білуге үйренеді
7-күн	3 сағат	Баланы «қолдаймын» деп қолдау көрсету	Қысқаша топтық қорытынды жасау, ата-анамен кері байланыс	Бала мен тәрбиеші арасындағы сенім орнау
8-күн	3.5 сағат	Қоштасу рәсімін тұрақты жасау	Баланы ойын мен сабаққа толық қатыстыру	Қатысуға мотивация беру
9-күн	4 сағат	Балаға күн тәртібін түсіндіру	Топтық ойындар, шығармашылық іс-шаралар	Рутинге үйрену
10-күн	4 сағат	Күні бойы позитивті пікір айту	Баланы жауапкершілікке ынталандыру	Өздігінен әрекет етуге үйрету
11-күн	4-4.5 сағат	Қысқа күнді бағалап, мақтау	Жеке және топтық ойындарды теңестіру	Әлеуметтік икемділікті дамыту
12-күн	4.5 сағат	Баланың жетістігін ата-анаға айтып, мақтау	Жаңа іс-әрекеттерді таныстыру	Балаға өзіне сенімділік беру
13-күн	5 сағат	Қоштасу рәсімін тұрақты жасау	Топтық белсенділікке толық қатыстыру	Бала балабақшаға толық бейімделу
14-күн	5 сағат	Балаға сенім білдіру, махаббат көрсету	Барлық іс-әрекеттерге толық қатыстыру	Толық бейімделу, эмоционалды тұрақтылық

«Күншуақ» жекеменшік бөбекжай-бақшасы

АҚП: Бала тәрбиесіндегі ата-ананың рөлі. Баяндама
«Беске дейін үлгер» ата-аналарға арналған мобильді қосымшасы

Әдіскер: Жаксылыкова А

Қазан айы 2025 ж

Ата-ананың рөлі

1 Махаббат пен қауіпсіздік сезімін қамтамасыз ету

- Балаға махаббат, қамқорлық және қолдау көрсету – психологиялық тұрақтылықтың негізі.
- Қауіпсіздік сезімі балаға сенімділік пен тәуелсіздік береді.

2 Моральдық және құндылықтық бағыттау

- Ата-ана балаға жақсылық пен жамандықты, адалдық пен жауапкершілікті үйретеді.
- Өзіңіз үлгі болып, моральдық принциптерді күнделікті өмірде көрсету маңызды.

3 Білім беру және дағдыларды дамыту

- Баланың ойлау қабілеті, тіл дамыту, шығармашылық және практикалық дағдыларын қолдау.
- Үйде оқу, ойын, кітап оқу, шығармашылық әрекеттер арқылы білім беруді жалғастыру.

4 Эмоционалды интеллектті дамыту

- Балаға өз сезімін тануға және білдіруге үйрету, эмоцияны дұрыс басқаруды көрсету.
- Қиын жағдайларда сабырлы болу, мәселені бірге шешу.

5 Әлеуметтік дағдылар мен өзін-өзі ұстау

- Балаға әлеуметтік нормаларды, сыпайылық, достық және топтағы өз орнын табу дағдыларын үйрету.
- Баланың топтық ойындарға, қоғамдағы қатынастарға қатысуын қолдау.

6 Қолдау мен мотивация

- Балаға мақтау, қолдау көрсету, жетістігін бағалау – өзін-өзі сенімділікке жеткізеді.
- Қиындыққа тап болғанда қолдау көрсету, шешім қабылдауға көмектесу маңызды.

7 Үлгі болу

- Ата-ана өзі жасап жүрген әрекет пен көзқарасы арқылы балаға тәлім береді.
- Мысалы, кітап оқу, сыпайылық, уақытты тиімді пайдалану – бала үшін үлгі.

💡 Қорытынды:

Ата-ана – баланың бірінші ұстазы, қорғаушысы және үлгісі. Оның әрекеті мен көзқарасы балаға тек білім беріп қана қоймай, эмоционалды, әлеуметтік және моральдық дамуына тікелей әсер етеді.

Балалар – қоғамның маңызды және құрметті мүшесі болып табылады. Отбасымен байланыс және туыстық қатынастар өзара қарым-қатынас пен қамқорлыққа негізделген, жынысы мен жасына байланысты құнды рөлдері бар туыстық байланыс жүйелерінің маңыздылығын қамтиды. Жауапкершілік пен міндеттің, әлеуметтік интеграция және өзара қарымқатынастың мәдени құрылымдарының маңыздылығы қауымдастықпен байланыстың негізі болып табылады.

Бейімделген бағдарламаның **мақсаты** – балаларды тәрбиелеу мен дамыту мәселелерінде ата-аналардың педагогикалық мәдениетін арттыру. **Міндеттері:**

- ата-аналар мен балаларға күтім жасайтын адамдарға ерте жас (0-5 жас) және балалардың өмір бойы дамуы мен әлауқатының маңыздылығы туралы ақпарат беру;
- балалардың когнитивтік және әлеуметтік-эмоционалдық дамуына ықпал ететін сенімді ақпарат көздеріне ата-аналардың қол жеткізуін кеңейту;
- алған білімді күнделікті өмірде қолдануды, балалардың өмір бойы даму әлеуетін және әлауқатын арттыратын салауатты әдеттерді дамытуды қолдау.

Бұл педагогтер мен әдіскерлерге ата-аналармен жұмыс барысында Бейімделген бағдарлама материалын тиімді енгізуге және балаларды тәрбиелеу мен дамыту мәселелері бойынша ата-аналардың педагогикалық мәдениетін қалыптастыру мен жетілдіруде оңтайлы нәтижелерге қол жеткізуге септігін тигізеді.

Балаларды үй жағдайында тәрбиелеп отырған ата-аналарға денсаулық, тамақтану, тәрбиелеу, дағдыларды дамыту және балалармен өзара әрекет ету тәрізді маңызды мәселелер бойынша қолжетімді және түсінікті контент ұсынатын «Беске дейін үлгеру» мобильді қосымшасы Қазақстанда іске қосылуда.

Бағдарламаның мақсаты: баланың толыққанды дамуын қамтамасыз ету, бес жасқа дейін балалардың когнитивтік, әлеуметтік, эмоционалды, физикалық дағдыларын және сөйлеуін дамытуға жағдай жасау; ата-аналар мен қамқоршыларға ойын, қарым-қатынас және күнделікті белсенділік арқылы баланың дамуын қолдау әдістерін үйрету; теңсіздікті болдырмау және балалардың әлеуметтік, мәдени немесе экономикалық жағдайына қарамастан оларға тең мүмкіндіктер беру; табысты оқыту үшін негіз қалыптастыру және балаларды негізгі дағдылар мен өзіне деген сенімділікті дамыту арқылы мектепте одан әрі оқуға дайындау.

Мақсатқа сүйене отырып, мынадай міндеттер айқындалды:

- **ерте дамытуды қолдау**, баланың танымдық белсенділігін ынталандыратын іс-шаралар мен ойындар әзірлеу, зейін, есте сақтау, моторика және сөйлеу тәрізді негізгі дағдыларды қалыптастыруға көмектесу;
- **дамытушы орта құру**, балалар қоршаған ортаны қауіпсіз зерттей алатын кеңістікті ұйымдастыру, дамытушы материалдар мен ойындарға қол жетімділікті қамтамасыз ету;
- **ата-аналарды қатысуға ынталандыру**, ата-аналар мен тәрбиешілер үшін семинарлар мен тренингтер өткізу, күнделікті өмірде қолдану үшін практикалық ұсынымдар беру;
- **эмоционалды интеллекті дамыту**, эмоцияларды тану және басқару жаттығулары, қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыру және даужанжалдарды шешу;
- **инклюзивтілік**, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың қатысуы үшін жағдай жасау, әртүрлі топтардағы балалармен жұмыс жүргізу үшін бейімделген әдістемелерді әзірлеу;

ақшасы

«Куншуак»
ЖЕКЕМЕНШІК
БӨБЕКЖАЙ-БАҚШАСЫ

700220059

Қараша айы 2025 ж

Әкенің рөлі бала тәрбиесінде

1□□ Қауіпсіздік пен сенімділік беру

- Әке балаға қорғаныс сезімін береді, отбасының тірегі ретінде маңызды.
- Бала әкесінің қолдауына сену арқылы сенімді, батыл тұлға болып өседі.

2□□ Моральдық үлгі болу

- Әке балаға әрекетімен үлгі көрсетеді: адалдық, жауапкершілік, еңбекқорлық.
- Әкенің іс-әрекеті балаға жақсылық пен жамандықты айыра білуге көмектеседі.

3□□ Әлеуметтік дағдылар мен өзін-өзі ұстау

- Әке баланы қоғамдық өмірге үйретеді, топтағы мінез-құлықты көрсетеді.
- Әке қатысатын іс-шаралар, спорт немесе ойындар балаға әлеуметтік икемділікті дамытады.

4□□ Эмоционалды дамуға ықпал ету

- Әке баламен қолдау, көңіл бөлісу, эмоцияны дұрыс басқаруға үйрету арқылы эмоционалды интеллектін дамытады.
- Ер балалар әкеден үлгі алып ерлік, батылдық, табандылық қасиеттерін меңгереді.

5□□ Ойын мен белсенді іс-шаралар

- Әкелер көбіне спорттық, белсенді ойындарға қатысады, бұл балаға физикалық және психологиялық дамуға мүмкіндік береді.
- Ойын арқылы бала шешім қабылдауды, өз-өзіне сенімділікті үйренеді.

6□□ Мотивация және қолдау

- Әке балаға қиындықтарды жеңуге көмектеседі және сенімділік береді.
- Мақтау, қолдау және бағыттау арқылы бала өз күшіне сенуді үйренеді.

• ? Қорытынды:

Әке – баланың қорғаушысы, үлгісі және менторы. Оның қатысуы балаға сенімділік, әлеуметтік дағдылар және эмоционалды тұрақтылық береді. Әкенің белсенді қатысуы әсіресе ер балалардың дамуына ерекше әсер етеді, бірақ қыз балалар үшін де әкенің қамқорлығы өте маңызды.

Баланың жас кезеңіне байланысты әкенің рөлін дамыту стратегиясы

Жас кезеңі	Әкенің негізгі рөлі	Іс-әрекет/тәжірибелер	Максат
0–1 жас	Қорғаныс, сенімділік	Балаға жылы құшақ, тыныштандыру, дауыспен сөйлеу	Қауіпсіздік сезімін қалыптастыру, эмоционалды байланыс
1–3 жас	Тәуелсіздікке ынталандыру	Ойын арқылы заттарды таныстыру, қарапайым тапсырмаларды орындауға көмектесу	Өздігінен әрекет етуге үйрету, ерік-жігерді дамыту
3–5 жас	Әлеуметтік және эмоционалды дағдылар	Бірге ойын ойнау, әдептілік пен достықты көрсету, эмоцияны тануға көмектесу	Әлеуметтік икемділікті, эмоцияны басқаруды үйрету
5–7 жас	Шығармашылық және шешім қабылдау	Қолөнер, сурет, музыкалық іс-шараларға қатысу, шешім қабылдауға мүмкіндік беру	Шығармашылық қабілеттерді дамыту, жауапкершілік сезімін қалыптастыру

Қосымша кеңестер:

1. Әке балаға тек сөзбен емес, **әрекетімен үлгі көрсетуі** керек.
2. Әр кезеңде **эмоциялық қолдау** маңызды – баланың сезімін тыңдау, мақтау, ынталандыру.
3. Әке белсенді қатысу арқылы балаға **сенімділік пен өзін-өзі бағалауды** береді.
4. Қыз бала үшін әкенің қамқорлығы оның болашақ қарым-қатынасында маңызды рөл атқарады.

«Күншуак» жекеменшік бөбекжай-бақшасы

Жаңа жылға ұжымдық шығармашылық даярлық

Әдіскер: Жаксылыкова А

Желтоқсан айы 2025 ж

Жаңа жылға ұжымдық шығармашылық даярлық

1 Ұжымдық тақырыптық әңгіме немесе оқиға құру

- **Мақсат:** Балалардың қиялын дамыту, топта сөйлесу дағдыларын жетілдіру.
- **Іс-әрекет:**
 - Балалар мен тәрбиеші бірге қысқа жаңа жылдық әңгіме ойлап шығарады.
 - Әр бала өз кейіпкерін қосады немесе оқиғаға жаңа деталь енгізеді.
- **Нәтиже:** Балалар бір-бірінің идеяларын тыңдап, шығармашылық байланыс орнатады.

2 Бірге безендіру

- **Мақсат:** Көркемдік ойлау, ұжымдық жұмыс дағдыларын дамыту.
- **Іс-әрекет:**
 - Топ бөлмесін шырша, ойыншықтар, шыршалық ойыншықтар мен гирляндар арқылы безендіру.
 - Әр бала бір элемент жасап, жалпы композицияға қосады (қолөнер: қағаздан қар, ойыншықтар, снежинкалар).
- **Нәтиже:** Балалар бірлесіп жұмыс істеуді үйренеді, мерекелік көңіл-күй қалыптасады.

3 Ұжымдық музыкалық шығармашылық

- **Мақсат:** Музыкалық қабілеттерін дамыту, ритм сезімін қалыптастыру.
- **Іс-әрекет:**
 - Топтық ән айту немесе би жасау.
 - Балаларға қарапайым музыкалық аспаптар беру: маракас, барабан, қоңырау.
 - Әр бала өз ритмін қосып, бір музыкалық композиция жасау.
- **Нәтиже:** Бір-бірімен үйлесімді әрекет етуге үйренеді, музыкалық шығармашылық дамиды.

4 Ұжымдық көркемөнер жобасы

- **Мақсат:** Кооперативтік шығармашылық, қиял және қол моторикасын дамыту.
- **Іс-әрекет:**
 - Үлкен қағазға немесе картонға «Жаңа жылдық сурет» салу.
 - Әр бала өз бөлігін безендіреді: шырша, қар, шыршалық ойыншықтар, сыйлықтар.
- **Нәтиже:** Бірлескен шығармашылық туынды шығарады, топта жұмыс істеу дағдылары қалыптасады.

5 Мерекелік қойылым немесе сахналық әзірлік

- **Мақсат:** Сахна мәдениеті, өз-өзіне сенімділік, тіл дамыту.
- **Іс-әрекет:**
 - Қарапайым жаңа жылдық сахналық қойылым дайындау: балалардың рөлдері – кейіпкерлер, жануарлар, сиқыршылар.
 - Әр бала өз кейіпкерін ашады, жалпы сахналық көріністі жасайды.
- **Нәтиже:** Балалар өз эмоцияларын білдіруді үйренеді, сахналық тәжірибе жинайды.

Жаңа жылға арналған 1 аптаға ұжымдық шығармашылық жоспар

Күн	Іс-шара	Балалардың іс-әрекеті	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Мақсаты
1-күн	Тақырыптық әңгіме құру	Балалар өз кейіпкерлерін ойлап, әңгімеге қосады	Оқиға құрылымын ұйымдастырады, идеяларды бағыттайды	Балалардың қиялын дамыту, топтық ойлауды ынталандыру
2-күн	Бөлмені безендіру	Шырша, ойыншық, гирлянда жасау; бір-біріне көмектесу	Қауіпсіздік пен материалдарды ұйымдастыру; әр баланың үлесін бақылау	Ұжымдық жұмыс дағдыларын дамыту, шығармашылық байланыс
3-күн	Музыкалық жаттығулар	Жаңа жылдық әндер айту, қарапайым аспаптарда ойнау	Ән мен ритмді үйлестіру, музыкалық үлгіні көрсету	Музыкалық қабілеттерін дамыту, ритм сезімін қалыптастыру
4-күн	Ұжымдық сурет салу	Үлкен қағазға өз бөлігін салу: шырша, қар, сыйлық	Қауіпсіздік пен материалдарды дайындау; шығармашылық процеске қолдау	Қол моторикасын дамыту, кооперативтік шығармашылық
5-күн	Рөлдік ойындар	Кейіпкерлерге бөліну, сахналық әрекеттерді орындау	Сценарийді бағыттау, сахнада рөлдерді үйлестіру	Әлеуметтік дағдылар мен өзін-өзі көрсету қабілетін дамыту
6-күн	Мерекелік би жасау	Бірлескен би, қозғалыстарды есте сақтау	Би қимылдарын көрсету, үйлестіру	Ұжымдық қозғалысқа үйрету, бірлесіп әрекет ету
7-күн	Мерекелік қойылым / шоу	Қойылымда рөлдерін орындау, ән айту, би жасау	Сценарийді басқару, әр баланы қолдау	Өз-өзіне сенімділік, сахналық тәжірибе, мерекелік көңіл-күй қалыптастыру

«Күншуақ» жекеменшік бөбекжай-бақшасы

Директор
А. Басенова

2025-2026 оқу жылының
І-жарты жылдығы бойынша
консультациялық пункттің жұмыс есебі

Әдіскер: Жаксылыкова А.

15 Қаңтар 2026 жыл

I. Кіріспе

Әдіскер Жаксылыкова А.А.

«Күншуақ» жекеменшік бөбекжай-бақшасының ата-аналар консультациялық пункттің І-жарты жылдықтағы қызметі ҚР «Білім туралы» Заңына, Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік бағдарламасына және ұйымның жылдық жұмыс жоспарына сәйкес жүзеге асырылды.

Мақсаты: Мектепке дейінгі ұйымдарға бармайтын және үйде тәрбиеленіп отырған балалардың ата-аналарына консультациялық, әдістемелік, психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету, баланың мектепке дейінгі толыққанды дамуына жағдай жасау және отбасылық тәрбиені нығайту.

II. Сандық және сапалық көрсеткіштер (Мониторинг)

Жарты жылдық ішінде пункт мамандары (педагог-психолог, логопед, әдіскер, медбике) тарапынан келесідей жұмыстар атқарылды:

- Тіркелген сұраныстардың жалпы саны: 2 өтініш
- Қамтылған отбасылар (ата-аналар) саны: 2
- Балалардың жас ерекшелігі бойынша көрсеткіші: 1 жастан 3 жасқа дейін – 2 бала
- Жеке кеңес алушылар: 3 адам
- Топтық шараларға қатысушылар: 2 бала

III. Бағыттар бойынша атқарылған жұмыстардың мазмұны

1. Әдістемелік және педагогикалық бағыт

Әдіскер Жаксылыкова А.А.

Психолог : Жамишова

Тәрбиешілер: Утеуова, Аманжолова, Әміреева, Байбақова, Сатыбалдиева, Ходжа-Ахметова, Орысбаева

Атқарылған жұмыс: Үй жағдайында баланың күн тәртібін дұрыс ұйымдастыру, дамытушылық ойын ортасын құру бойынша кеңестер берілді.

Қарастырылған нақты тақырыптар:

- Қыркүйек айы 2025 жылы «Баланың балабақшаға бейімделуі» кеңес,
- Қазан айы 2025 жылы «Беске дейін үлгер» ата-аналарға арналған мобильді қосымшасы және оны пайдалану
- Қараша айы 2025 жылы «Бала тәрбиесіндегі әкенің рөлі»
- Желтоқсан айы 2025 жылы «Жаңа жылға ұжымдық шығармашылық даярлық»

Нәтиже: Ата-аналар баланың жас ерекшелік нормаларын түсініп, үй жағдайында қолдануға болатын дидактикалық ойын материалдары, баланың балабақшаға бейімделу процесі, қосымшалардың ата-аналарға тиімділігі, бала тәрбиесіндегі әкенің рөлі жоғары екеніне түсінік алды.

2. Психологиялық қолдау бағыты.

Психолог-Жамишова Гулжихан онашовна

Атқарылған жұмыс: Баланың эмоционалдық-ерік-жігерінің дамуы, мінез-құлық дағдарыстары (кризис) және бала мен ата-ана арасындағы позитивті байланысты орнату бойынша жеке және топтық сессиялар өткізілді.

Қарастырылған нақты тақырыптар:

«3 жастағы дағдарыс: Қырсықтық пен айтқанға көнбеушілікті қалай жеңеміз?»
«Баланың бойындағы қорқыныш пен үрейді психологиялық тұрғыдан еңсеру».
«Электронды гаджеттер (телефон, планшет) және бала психологиясы».

Нәтиже: Ата-аналарға баланың мінез-құлқын түзетудің тиімді әдістері, мақтау және шектеу қою ережелері бойынша практикалық ұсыныстар берілді.

3. Медициналық-сауықтыру бағыты

Балабақша медбикесі Аронқызы Құралай

Атқарылған жұмыс: Балалардың физикалық дамуы, шынығу ережелері және маусымдық аурулардың алдын алу мәселелері қамтылды. Баланың балабақшаға келгендегі әл-ауқаты, санитарлық талаптардың сақталуы, күн режимі, ас мәзірімен таныстырды. Жұқпалы ішек ауруларының орын алуын болдырмау.

Қарастырылған нақты тақырыптар:

«Баланың дұрыс тамақтану мәдениеті мен ұйқы гигиенасы».
«Жұқпалы және вирустық аурулардың алдын алу шаралары».

IV. Көрнекі-ақпараттық жұмыстар

Ата-аналардың ақпараттық сауаттылығын сырттай арттыру мақсатында келесі материалдар дайындалып, таратылды:

1. **Бұрыштар мен стендтер:** Консультациялық пункттің жұмыс кестесі, мамандардың қабылдау уақыты тұрақты жаңартылып тұрды.
2. **Буклеттер мен жадынамалар:** «Мен бақшаға барамын», «Балаңыздың мазасыздығын қалай басасыз?», «Сөйлейікші, анашым!» және т.б 20-дан астам үлестірмелі материал таратылды.
3. **Цифрлық формат:** Ұйымның әлеуметтік желідегі Instagram, Facebook парақшасында және ата-аналардың WhatsApp чаттарында пайдалы бейнероликтер мен посттар жарияланды.

V. Талдау және қорытынды

Жетістіктер: Ата-аналармен кері байланыс орнады. Әсіресе, мектеп алды даярлық жасындағы балалардың ата-аналары белсенділік танытты. Жеке кеңес алу форматының тиімділігі жоғары екені дәлелденді.

- **Қиындықтар мен мәселелер:** Кейбір ата-аналардың жұмысбастылығына байланысты консультациялық пункттің күндізгі шараларына қатысу мүмкіндігі шектеулі болды және мектепалды топтарына сұраныстың басымдылығынан орын саны шектеулі.

VI. II-жарты жылдыққа арналған міндеттер мен жоспар

1. **Қолжетімділікті арттыру:** Жұмысбасты ата-аналар үшін айына 1 рет ата-ана ыңғайына қарай «Ашық есік» күнін өткізу және кешкі уақытта ZOOM/Google Meet платформалары арқылы онлайн-консультацияларды ұйымдастыру.
2. **Инклюзивті қолдау:** Ерекше білім беруді қажет ететін балаларды тәрбиелеп отырған отбасыларға арналған арнайы қолдау көрсету күндерін жиілету.
3. **Ақпараттық науқан:** Балабақшаға кезекте тұрған және мектепке бармайтын балалардың тізімі бойынша балаларды анықтап консультациялық пункт жұмысын күшейту.

«Күншуақ» жекеменшік бөбекжай-бақшасы

Директор
Байнова

АКП: «Күнделікті балаға айтылатын жылы сөздер!»

Әдіскер: Жаксылыкова А.

Ақпан 2026 жыл

«Күнделікті балаға айтылатын жылы сөздер!»

Қайырлы күн, құрметті әріптестер мен ардақты ата-аналар!

Адам баласына берілген ең ұлы сыйдың бірі – сөз сөйлеу қабілеті және сол сөз арқылы айналасына әсер ету күші. Бүгінгі біздің талқылайтын тақырыбымыз – **«Күнделікті балаға айтылатын жылы сөздер!»** – бұл жай ғана отбасылық қарым-қатынас мәселесі емес, бұл ұлттың болашағын, ертеңгі азаматтың ішкі жан дүниесін бағдарламаудың төте жолы.

Халқымыз «Жақсы сөз – жарым ырыс» деп текке айтпаған. Баланың өміріндегі ең алғашқы әлеуметтік орта – отбасы. Ал отбасындағы басты құрал – ананың әлдіі, әкенің жылы сөзі, мақтауы мен қолдауы. Бүгінгі ғылыми техника дамыған, гаджеттер мен виртуалды әлем бала уақытын жаулап алған заманда, бала мен ата-ана арасындағы шынайы, тірі сөзбен айтылатын мейірім жетіспеушілігі (эмоционалды дефицит) өте өзекті мәселеге айналып отыр.

Психолінгвистика және нейробиология: Сөз бала миына қалай әсер етеді?

Заманауи нейробиологиялық зерттеулер баланың ерте жастағы дамуы тікелей ол еститін сөздердің сапасына байланысты екенін дәлелдеп отыр.

1. **Эмоционалды қауіпсіздік зонасы:** Бала ата-анасынан жылы сөз естігенде, оның миында бақыт гормондары – *окситоцин* мен *дофамин* бөлінеді. Бұл гормондар балада ішкі тыныштық пен қауіпсіздік сезімін ұялатады. Қорқыныштан арылған баланың танымдық процестері (есте сақтау, зейін, логикалық ойлау) 2-3 есе жылдам дамиды.
2. **Сенімділік бағдарламасы:** Психологияда «вербалды бағдарламау» деген ұғым бар. 7 жасқа дейінгі баланың сын тұрғысынан ойлау қабілеті әлі толық жетілмейді. Сондықтан ол ата-ананың айтқан кез келген сөзін сүзгісіз, абсолютті шындық ретінде қабылдайды. Егер сіз оған күнде «Сен пысықсың, қолыңнан келеді» десеңіз – ми оны орындауға тиіс бұйрық деп біледі. Егер «Жалқаусың, қолыңнан ештеңе келмейді» десеңіз, бала өзін дәл солай бағдарламалайды.

Ұлттық тәрбиедегі жылы сөз бен еркелету мәдениеті

Қазақ халқы бала тәрбиесінде сөздің сиқыры мен қасиетін өте жоғары бағалаған. Біздің ата-бабаларымыз баланы жасынан тексіз сөзбен балағаттамаған, керісінше, олардың есімін ерекше жылылықпен атаған немесе теңеу сөздерді қолданған.

- Ұл баланы: «*Арыстаным*», «*Тұлпарым*», «*Тірегім*», «*Құлыным*» деп өсіріп, оның бойындағы ерлік, батырлық, жауапкершілік қасиеттерді оятқан.
- Қыз баланы: «*Ботам*», «*Қозым*», «*Күнім*», «*Шолпаным*» деп, нәзіктік пен сұлулыққа, мейірімділікке баулыған.

Мұндай атаулар баланың бойында «Мен өз әулетімнің мақтанышымын, маған үлкен үміт артылып отыр» деген терең саналық сезім ұялатқан.

Күнделікті қолданысқа енгізу керек «Шипалы сөздер» кешені
 Психотерапевттер мен балалар психологтары ата-аналарға күнделікті өмірде міндетті түрде айтылуы тиіс «4 негізгі сөздік бағытты» ұсынады:

1. Шартсыз махаббатты білдіру (Баланы жетістігі үшін емес, бар болғаны үшін сүйю)

Бала сіздің оны бестік алғаны үшін немесе үйді жинап қойғаны үшін ғана емес, жай ғана сіздің перзентіңіз болғаны үшін жақсы көретініңізді білуі керек.

- «Мен сені қатты жақсы көремін».
- «Сенің менің өмірімде бар болғаның – мен үшін ең үлкен сыйлық».
- «Сен маған өте қымбатсың».

2. Қолдау мен қателікті қабылдау сөздері

Бала қателескенде, бір нәрсені бүлдіріп алғанда зекімей, оның ішкі қорқынышын сейілту маңызды.

- «Ештеңе етпейді, бәріміз де қателесеміз. Келесі жолы міндетті түрде жақсырақ болады».
- «Сенің қолыңнан келетініне мен сенемін».
- «Қандай жағдай болмасын, мен сенің жағындамын, саған көмектесуге дайынмын».

3. Талпыныс пен еңбекті бағалау

Баланың дарынын емес, оның көрсеткен күш-жігерін мақтау керек. Мысалы: «Сен керемет суретшісің» дегеннен көрі, төмендегі сөз тиімдірек:

- «Сен бұл суретті салу үшін өте көп еңбектендің, түстерді қандай әдемі таңдағансың!».
- «Бүгін тапсырманы өз бетіңмен орындауға тырысқаның маған өте ұнады».

4. Баланы тыңдай білу және таңдау құқығын беру

- «Сенің пікірің мен үшін өте маңызды, сен не ойлайсың?».
- «Бүгін сенің көңіл-күйің қалай болды? Маған айтып берші».
- «Маған көмектескенің үшін саған үлкен рақмет, жаным».

Ата-аналарға арналған «Сөз алмастыру» ережесі

Көптеген ата-аналар «Мен баланы балағаттамаймын, тек ұрсамын» деп ақталады. Бірақ біз байқамай айтатын бұйрық немесе мысқыл сөздер де баланың жүрегін жаралайды. Соларды дұрыс сөздерге айналдыруды үйренейік:

Сын/Бұйрық (Негатив)	Түсіністік/Жылылық (Позитив)
«Тез бол, үнемі соңында қалып жүресің!»	«Жаным, біз кешігіп барамыз, маған тезірек жиналуға көмектесші».
«Неге жылай бересің, кішкентай бала сияқты!»	«Сенің ренжіп тұрғаныңды түсінемін, келші, құшақтайын. Не болғанын айтшы».
«Сен бәрін бүлдірдің,	«Сен маған көмектескім келді ғой, рақмет. Кел,

Сын/Бұйрық (Негатив)	Түсіністік/Жылылық (Позитив)
тиіспеші нарыққа!»	енді екеулеп бірге дұрыстайық».
«Көзіме көрінбей, бөлмеңе кет!»	«Мен қазір сәл шаршап тұрмын, маған 15 минут тыныштық керек. Сосын екеуіміз бірге сөйлесеміз».

Қорытынды: Тәрбиені өзімізден бастау

Құрметті ата-аналар мен ұстаздар қауымы!

Бала — бұл таза ақ қағаз. Біз сол қағазға қандай сөздер жазсақ, болашақта соны оқитын боламыз. Бүгін баласына жылы сөз аяған ата-ана, ертең ол бала есейгенде өзіне деген суық қарым-қатынасқа ренжімеуі тиіс. Балаңызға жылы сөз айту, оны құшақтау — бұл ешқандай қаржылық шығынды талап етпейтін, бірақ нәтижесі алтыннан да қымбат ең үлкен инвестиция. Сөзімді қорытындылай келе, баршаңызға мынадай үндеу тастағым келеді: Бүгін үйге барғанда, күнделікті күйбең тіршілікті, телефонды бір сәтке ысырып қойып, балаңыздың көзіне тура қараңызшы. Оны бауырыңызға қатты қысып: **«Жаным, мен сені қатты жақсы көремін. Сенің менің балам болғаныңа мың да бір рақмет!»** деп айтыңызшы. Осы бір ауыз сөз балаңыздың жүрегіне өмір бойы өшпейтін жылулық ұялатады.

Назар аударып тындағандарыңызға үлкен рақмет!

«Күншуақ» жекеменшік бөбекжай-бақшасы

АКП: «Ұлт тәрбиесі – ұрпақ тәрбиесі»

Әдіскер: Жаксылыкова А.

Наурыз 2026 жыл

«Ұлт тәрбиесі – ұрпақ тәрбиесі»

Қайырлы күн, құрметті әріптестер, қадірлі зиялы қауым және ардақты ата-аналар!

Біз бүгін ел болашағының ең басты тетігі, мемлекеттігіміздің іргетасын бекітетін ұлы құндылық – ұрпақ тәрбиесі төңірегінде бас қосып отырмыз. «Ұлт тәрбиесі – ұрпақ тәрбиесі» деген ұғым – бұл жай ғана ұран емес, бұл ғасырлар бойы екшеліп, бүгінгі күнге жеткен халықтық педагогиканың алтын діңгегі. Алаштың біртуар қайраткері Ахмет Байтұрсынұлы: *«Бала тәрбиесі – басынан бастап бір үлкен өнер»* деген болатын. Қазіргі ХХІ ғасыр – ақпараттық технологиялар мен жаһандану дәуірі. Бұл заманда ұлттық мәдениетімізді, тілімізді, ділімізді және салт-дәстүрімізді сақтап қалудың бірден-бір жолы – ұрпақ санасына ұлттық кодты ерте жастан сіңіру. Бүгінгі таңда еліміздің білім беру жүйесінде жүзеге асырылып жатқан **«Біртұтас тәрбие бағдарламасы»** да осы мақсатты – ұлттық құндылықтарға негізделген саналы азамат тәрбиелеуді көздейді.

Ұлттық тәрбиенің үш тірегі

Қазақы тәрбие жүйесі адамгершілік пен тектіліктің жоғары мектебі болып табылады. Біз ұрпақ тәрбиесінде келесі үш негізгі құндылықты басшылыққа алуымыз қажет:

1. Ұлттық намыс пен Отансүйгіштік

Бала өз елінің тарихын, батырларын, мемлекеттік рәміздерін құрметтеуді бесіктен білуі тиіс. Отанға деген махаббат – туған жердің табиғатын аялаудан, өз ауылы мен қаласын мақтан тұтудан басталады. Ұлттық намысы бар бала ешқашан жат қылықтарға бой алдырмайды.

2. Тіл мен Әдебиет – ұлттың генетикалық коды

Ана тілі – ұлттық тәрбиенің негізгі құралы. Бала мектеп жасына дейінгі кезеңде қазақша ертегілер, мақал-мәтелдер, шешендік сөздер мен аңыз-әпсаналарды естіп өсуі керек. Тіл арқылы балаға халықтың мінезі, ділі және дүниетанымы беріледі.

3. Отбасылық құндылықтар және Ар-ұят мәдениеті

Қазақ қоғамында «ұят болады», «обал болады», «сауап болады» деген үш-ақ ауыз сөзбен бүкіл құқықтық және моральдық нормаларды реттеп отырған. Үлкенді сыйлау, ата-ананың сөзін екі етпеу, жеті атасын білу – баланы жауапкершілікке, кішіпейілділікке және тектілікке тәрбиелейді.

Мектепке дейінгі ұйымдарда ұлттық тәрбиені интеграциялау

Баланың тұлғалық, психологиялық қалыптасуының 80%-ы мектеп жасына дейінгі кезеңде (үй ішінде және балабақшада) жүреді. Сондықтан бұл алтын уақытты ұлттық тәрбиемен толтырудың маңызы зор. Оны қалай іске асырамыз?

- **«Этнопедагогика» элементтерін оқу-қызметіне енгізу:** Сабақтар мен дамытушы ортада ұлттық нақыштарды қолдану. Мысалы, математикалық

есептерді асықтармен шығару, түстер мен пішіндерді ұлттық ою-өрнектер (*қошқармүйіз, түйетабан, сыңармүйіз*) арқылы үйрету.

- **Дидактикалық этно-ойындар:** Соңғы уақытта тәрбиешілер арасында танымал болып жүрген «Этно-орнамент доминосы», «Кім жылдам?» интеллектуалды ойындары баланың ойлау қабілетін ұлттық мазмұнда дамытады.
- **Ұлттық ойындар – тән мен жан саулығы:** «*Асық ату*», «*Арқан тартыс*», «*Орамал тастамақ*», «*Тұздық*» ойындарын күнделікті сергіту сәттері мен серуенде ойнату баланың ептілігін, мергендігін және топта жұмыс істеу мәдениетін арттырады.

Жаһандану заманындағы қауіптер және «Гаджет тәрбиесі»

Бүгінгі таңда ұлттық тәрбиеге үлкен қауіп төндіріп тұрған фактор – бақылаусыз цифрландыру. Балаларымыз таңнан кешке дейін шетелдік, мағынасыз, агрессияға толы мультфильмдер мен ойындарды (гаджеттерді) көреді. Нәтижесінде, бала өз ұлтының кейіпкерлерін емес, батыстың немесе шығыстың виртуалды бейнелеріне еліктеп өсуде. Бұл – ұлттық тамырдан ажыраудың басы.

Осы мәселені шешу үшін отбасы мен балабақшаның бірлескен міндеттері:

1. **Балабақшада және үйде «Ертегілер әлемі» сағатын ұйымдастыру:** Балаға жансыз экран емес, ана мен әкенің, тәрбиешінің тірі дауысымен айтылған ертегі керек.
2. **Контентті сүзгілеу:** Балаларға отандық «Алпамыс», «Күлтегін», «Мұзбалақ» сияқты анимациялық фильмдерді көрсетуді дәстүрге айналдыру.
3. **«Бала тәрбиесі – ортақ іс» қағидасы:** Ата-аналарды балабақша өміріне белсенді тарту, ортақ ұлттық жобаларды (мысалы, отбасылық «Асық party» жарыстары, «Жеті ата шежіресі» көрмелері) бірге өткізу.

Қорытынды: Ел болашағының кепілі

Құрметті әріптестер!

Ұлттық тәрбие – бұл өткен тарихты жай ғана қайталау емес, бұл – өткеннің асыл мұрасын заманауи ғылыммен, озық технологиямен ұштастыра отырып, болашақты құру. Біздің мақсатымыз – тек қана қазақша сөйлейтін емес, сонымен бірге ұлттық құндылықтарды ішкі компасы етіп ұстанатын, әлемдік аренада бәсекеге қабілетті, білімді Азамат тәрбиелеу. Жүсіп Баласағұн бабамыз: «*Балаға не берсең, есейгенде соны аласың*» деген. Бүгін біз баланың жүрегіне мейірім, ұлтына деген махаббат, тіліне деген құрмет ексек, ертең мемлекетіміздің іргесі мықты, болашағы жарқын болады. Ұрпағымызды текті, ұлтымызды ұлықты етейік!

Назар аударып, уақыт бөліп тыңдағандарыңызға үлкен рақмет!

«Күншуақ» жекеменшік бөбекжай-бақшасы

АКП: «Бала әкеден ақыл, анадан мейірім алады»

Әдіскер: Жаксылыкова А.

Сәуір 2026 жыл

«Бала әкеден ақыл, анадан мейірім алады»

Қайырлы күн, құрметті зиялы қауым, әріптестер және ардақты ата-аналар!

Адамзат тарихында отбасы институтынан асқан ұлы тәрбие мектебі болған емес, болмайды да. Дана халқымыз бір-ақ ауыз сөзге бүкіл педагогика мен психологияның заңдылықтарын сыйдырып: **«Бала әкеден ақыл, анадан мейірім алады»** деген. Бұл қанатты сөз – отбасындағы әке мен ананың рөлдерінің ерекшелігін, олардың бала тұлғасының екі түрлі қырын қалыптастыратын қос қанаты екенін айқындайды. Қазіргі ХХІ ғасырда, урбанизация мен нарық қысқан заманда, ата-аналардың екеуі де материалдық игілік табу жолында жүргендіктен, отбасындағы дәстүрлі тәрбиелік рөлдердің ауысуы немесе «виртуалды ата-ана» (баланы гаджетке телу) феномені жиі кездеседі. Осы орайда, баланың эмоционалдық және интеллектуалдық саулығын сақтау үшін әке ақылы мен ана мейірімінің тепе-теңдігін қалай қалпына келтіреміз? Бүгінгі баяндамамыз осы өзекті мәселеге арналмақ.

Әкенің ақылы – баланың әлеуметтік компасы

Психологиялық зерттеулерге сүйенсек, бала өмірінің алғашқы айларында анасымен бір тұтас ретінде байланысады. Ал бала ес біле бастағанда (әсіресе 3 жастан бастап), оны сол аналық ортадан шығарып, сыртқы әлеммен, қоғаммен, тәртіппен таныстыратын тұлға – **Әке**.

1. **Ереже мен Шекараны тану:** Әке – бұл отбасындағы заң мен тәртіптің көзі. Баланы «не болады, не болмайды» деген қоғамдық ережелерге, шекараларды құрметтеуге әке ақылы үйретеді. Әкесінің нақты әрі әділ талаптарын көріп өскен бала болашақта заңға бағынатын, қоғамда өз орнын таба алатын азамат болады.
2. **Логика мен стратегиялық ойлау:** «Әке ақылы» дегеніміз – баланың сыни ойлауын, мәселені шешу қабілетін дамыту. Әке балаға сезімге берілмей, ақылмен, суық санамен шешім қабылдаудың үлгісін көрсетеді.
3. **Гендерлік сәйкестік:**
 - **Ұл бала үшін:** Әке – ер-азаматтың тірі бейнесі. Ол әкесінен қиындықты жеңуді, әлсіздерді қорғауды, сөзінде тұруды және еңбек етуді үйренеді.
 - **Қыз бала үшін:** Әке – оның әлемдегі ең алғашқы қорғаушысы. Әкесінен ақылды қолдау мен құрмет көрген қыз баланың өзіне деген бағасы жоғары болады және болашақта адал, лайықты жар таңдай алады.

Ананың мейірімі

Егер әке баланы сыртқы әлемнің дауылдарына дайындаса, **Ана** баланың ішкі әлемін гүлдендіреді. Ананың мейірімі – бұл баланың өмірге деген сенімінің (базовое доверие к миру) іргетасы.

1. **Шартсыз қабылдау:** Әлемдегі тек ана ғана баланы ешқандай шартсыз жақсы көре алады. Бала қателессе де, жеңілсе де, ана құшағы мен мейірімі оның «мен жалғыз емеспін, мені бәрібір жақсы көреді» деген ішкі сенімін

сақтайды. Бұл – болашақта баланың депрессия мен күйзеліске түсуінің алдын алатын ең күшті қорғаныс.

2. **Эмпатия және жанашырлық:** Ана мейірімін көріп өскен бала өзгелердің ауырсынуын сезіне алатын, жан-жануарларға, табиғатқа аяушылықпен қарайтын сезімтал тұлға болады. Мейірімге қанып өскен баладан ешқашан қатыгез қылмыскер шықпайды.
3. **Тіл және шығармашылық:** Ананың әлдиі, ертегісі, күнделікті жылы сөздері баланың сөйлеу аппаратын ғана емес, оның ішкі қиялын, суреткерлік, шығармашылық қабілеттерін оятады.

Рөлдердің бұзылуы

Қазіргі қоғамда екі түрлі дисбаланс жиі кездеседі:

- **«Әке дефициті» (Авторитарлы немесе абсентті әке):** Әке бала тәрбиесіне мүлдем араласпаса немесе тек қатал жазалаушы ретінде көрінсе, бала жасқаншақ, қорқақ немесе керісінше, тым агрессивті болып өседі. Ондай балаларда «әлеуметтік бағдар» болмайды.
- **«Гиперопека» немесе шектен тыс ана мейірімі:** Ана баланы әкенің ақылынан, тәртібінен қорғаштап, бетінен қақпай өсірсе, бала эгоист, өзімшіл, өмірдің кішкентай қиындығына шыдай алмайтын ынжық (инфантилді) болып қалыптасады.

Педагогикалық-психологиялық КЕҢЕСТЕР мен ЖАТТЫҒУЛАР

Отбасында «Ақыл мен Мейірім» теңдігін сақтау үшін ата-аналарға арналған практикалық әдістеме:

👤 ӘКЕЛЕРГЕ КЕҢЕС: «Ақылды серіктестік»

1. **«Әке мен бала» күнін енгізіңіз:** Аптасына бір рет (мысалы, сенбі күні) баланы анасынан бөлек алып, ерлерше уақыт өткізіңіз (балық аулау, шеберханада жұмыс істеу, спорт, серуен). Осы сәтте балаға өмірлік тәжірибеніңді ақылмен бөлісіңіз.
2. **Сұрақ-жауап әдісі:** Бала сұрақ қойғанда «басымды ауыртпа, анаңа бар» деменіз. Тоқтап, баланың деңгейінде түсіндіріңіз. «Сен қалай ойлайсың, бұл тығырықтан қалай шығамыз?» деп, оның ақылын ұштаңыз.
3. **Ананы құрметтеу тренингі:** Баланың көзінше жарыңызға гүл сыйлаңыз, көмектесіңіз. Ұлыңызға: «Біз ер-азаматпыз, анамызды аялауымыз керек» деген ақылды сөзді іспен көрсетіңіз.

👤 АНАЛАРҒА КЕҢЕС: «Шипалы мейірім»

1. **«Бесінші құшақ» ережесі:** Күніне баланы себепсізден-себепсіз кем дегенде 5-8 рет құшақтап, маңдайынан иіскеңіз. Бұл баланың жүйке жүйесін тыныштандырады.
2. **Әкенің беделін асқақтату («Әкең біледі» әдісі):** Бала бір нәрсе сұрағанда: «Бұл мәселені отбасымыздың басшысы – әкең шешеді, әкеңнен ақыл

сұрайық» деп, бала санасында әкенің сөзін заң ретінде бекітіңіз. Әкенің көзінше де, сыртында да оны балаға жамандамаңыз.

3. **Жылы сөздер терапиясы:** Бала ұйықтар алдында оның қасына жатып, арқасынан сипап, «Сен Күнделікті маған қуаныш сыйлайсың, сенің анаң болғаным бақыттымын» деп, мейірім шуағын төгіңіз.

Қорытынды: Екі арнаның бір арнаға тоғысуы

Құрметті ата-аналар мен ұстаздар!

Бала тәрбиесі – бұл үлкен симфониялық оркестр сияқты. Онда әкенің ақылы – нақты ырғақ пен тәртіпті (ноталарды) берсе, ананың мейірімі – сол әуенге жан мен жылулық сыйлайды. Осы екі құндылық тең ұштасқанда ғана отбасында үйлесімділік орнап, қоғамға пайдалы, рухани кемел тұлға өсіп шығады. Ендеше, балаларымызға әкенің қорған болар ақылы мен ананың шуақ шашар мейірімін аямайық. Отбасымыз ақыл мен мейірімнің мекені болсын!

Назар аударып тыңдағандарыңызға үлкен рақмет!

«Куншуак»

МЕКЕМЕШІК
БӨБЕКЖАЙ-БАҚШАСЫ

КАЗАХСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АЛМАТЫ АУДАНЫ ТУПҚАРАҒАН РАЙОНДЫҚ МАНИПАЛАТ БАСҚАРМАСЫ

Түпқараған ауд. * Қосұақыва жадыра жадыра
Тулкараганская обл. Тулкараганский район * ин

Директор
[Signature]
Баева

Әдіскер: Жаксылыкова А.

Мамыр 2026 жыл

«Балаңыз мектепке дайын ба?»

Қайырлы күн, құрметті әріптестер мен ардақты ата-аналар!

Баланың балабақшамен қоштасып, алғаш рет мектеп табалдырығын аттауы — оның өміріндегі ең алғашқы әрі ең маңызды әлеуметтік дағдарыс кезеңі. Бүгінгі таңда ата-аналар арасында «Мектепке дайындық» ұғымы біржақты түсініліп жүр. Көптеген ата-аналар баланы даярлық курстарына беріп, механикалық түрде әріп тануға, буынмен оқуға және жүзге дейін санауға үйретсе, «балам мектепке толық дайын» деп есептейді. Алайда, мектеп тәжірибесі мүлдем басқа шындықты көрсетіп отыр: бірінші сыныпқа оқи және жаза біліп келген балалардың көбі 2-3 айдан кейін сабақтан шаршап, мектепке барғысы келмей, психологиялық қиындықтарға тап болады. Неліктен? Себебі, баланың **интеллектуалды дайындығы күшті болғанымен, оның эмоционалдық-ерік жігері, физиологиясы мен әлеуметтік дағдылары** мектептің талаптарына дайын болмай шығады. Сондықтан мектепке дайындықты жан-жақты, кешенді түрде қарастыруымыз керек.

Мектепке дайындықтың 4 негізгі діңгегі

1. Физиологиялық және моторлық дайындық (Денсаулық пен функционалдық жетілу)

Мектеп — бұл үлкен физикалық жүктеме. Баланың ағзасы партада 40-45 минут бойы статикалық қалыпта тұзу отыруға шыдауы керек.

- **Филиппиндік тест (Ми мен дененің жетілуі):** Баладан оң қолын басының үстінен асырып, сол жақ құлағын ұстауын сұраңыз. Егер бала құлағына қол жеткізе алса, оның қаңқа жүйесі мен ми құрылымы бірінші сыныптың физикалық жүктемесін көтеруге дайын (әдетте бұл көрсеткіш 6-7 жаста қалыптасады).
- **Көру-моторлық координация және ұсақ моторика:** Бала қағаз бетіндегі сызықтардан шықпай сурет бояуы, қайшымен дөңгелекті қия алуы және қаламды үш саусақпен дұрыс ұстауы тиіс. Егер саусақ бұлшықеттері дамымаса, бала жазу жазғанда тез шаршайды, қолдары ауырып, жазу процесін жек көріп кетеді.

2. Психологиялық және танымдық дайындық (Жаттанды білім емес, Ойлау өнері)

Бұл баланы фактілермен толтыру емес, оның миының ақпаратты өңдеу қабілеті.

- **Ерікті зейін:** Бала өзіне қызық емес, бірақ мұғалім тапсырған істі (мысалы, торкөз дәптерге таяқшалар сызу) алаңдамай 15-20 минут орындай алуы керек.
- **Кеңістікті бағдарлау:** Бала «оң жақ», «сол жақ», «жоғары», «төмен», «алдында», «артында» деген ұғымдарды нақты ажыратуы тиіс. Бұл дәптермен жұмыс істегенде (мысалы: «жоғарыдан екі торкөз тастап, оңға қарай жаз») өте маңызды.

- **Байланыстырып сөйлеу тілі:** Бала 4-5 сөйлемнен тұратын мәтін құрап, көрген оқиғасын немесе ертегіні мазмұндап бере алуы керек. Сөздік қорында тұтығу мен дыбыстық ақаулардың болмауы логопедиялық тұрғыдан маңызды.

3. Әлеуметтік-эмоционалдық дайындық

- **Ережеге бағыну және иерархия:** Балабақшада тәрбиеші «екінші ана» сияқты болса, мектепте мұғалім — ережені талап етуші тұлға. Бала «мектеп ережесін» (мұғалім сөйлегенде тындау, сұрақ қою үшін қол көтеру, сабақ уақытында рұқсатсыз тұрмау) қабылдауға тиіс.
- **Сәтсіздікті қабылдау, төзімділік:** Егер бала жазуды дұрыс жаза алмаса немесе жарыста жеңіліп қалса, бірден айғайлап жыламай, өз эмоциясын ұстай алуы, қателікпен жұмыс істеуге дайын болуы керек.

4. Коммуникативті дағдылар және дербестік (Өзіне-өзі қызмет ету)

- **Дербестік:** Бала өздігінен дәретханаға барып, гигиенаны сақтауы, спорттық киімін ауыстыруы, аяқ киімінің бауын байлай алуы немесе жабысқағын қадай алуы тиіс.
- **Қорғаныс дағдысы:** Бала өзінің физикалық жай-күйін сөзбен айтып жеткізуі керек (Мысалы: «Менің басым ауырып тұр», «Шөлдедім», «Дәретханаға баруға бола ма?»).

Ата-аналарға арналған практикалық ТЕСТ (Балаңызды үйде тексеріп көріңіз)

Баланың мектепке психологиялық дайындығын анықтау үшін үйде мына 5 сұраққа жауап бергізіп көріңіз:

1. *«Сенің аты-жөнің кім? Әкең мен анаңның толық аты-жөні кім және олар қайда жұмыс істейді?»* (Бала өз отбасы туралы әлеуметтік ақпаратты білуі керек).
2. *«Жаз біткеннен кейін қай мезгіл келеді? Күн мен түннің айырмашылығы неде?»* (Табиғат заңдылықтарын түсіну).
3. *«Қоян мен қасқырдың қандай айырмашылығы бар? Бірі жабайы, бірі үй жануары болатын жануарларды аташы»* (Жіктеу, логика).
4. *«Мына 4 суретке қарап (алдын ала қиыстырылған логикалық суреттер), оқиға желісін құрап, әңгімелеп берші»* (Себеп-салдар байланысы).
5. *«Сен не үшін мектепке барғың келеді?»* (Егер бала «маған әдемі сөмке алып берді» немесе «ойыншық ойнау үшін» десе, оның уәждік (мотивациялық) дайындығы төмен. Егер «жаңа нәрсе үйрену, оқу үшін» десе — дайындығы жоғары).

Бөбекжай мен Отбасының бірлескен КЕҢЕСТЕРІ

1. Саусақ бұлшықеттерін шынықтыру (Жазу терапиясы)

- Үйде балаға пластилиннен ұсақ детальдарды мүсіндетіңіз.
- Қайшымен қағаздан қисық сызықтар мен пішіндерді қиюды жиі орындатыңыз. Дәптерге нүктелерді қосу арқылы сурет салу жаттығуларын (графикалық диктант) жасатыңыз.

2. Күн тәртібін бейімдеу

- Тамыз айын күтпей, дәл қазірден бастап баланы кешкі сағат 21:00-21:30-да ұйықтатуға, таңертең сағат 07:00-де оятуға дағдыландырыңыз. Күндізгі ұйқы қысқарғандықтан, баланың ағзасы ерте оянуға үйренуі тиіс.

3. Психологиялық иммунитет қалыптастыру

- **Ережемен ойналатын ойындар:** Үйде отбасымен бірге «Үстел ойындарын» (шахмат, шашка, домино, монополия) ойнаңыздар. Бұл ойындар баланы ережені бұзбауға және ең бастысы — жеңілістің ащы дәмін жыламай, сабырмен қабылдауға (эмоционалды реттеуге) үйретеді.
- Баланы ешқашан мектеппен, мұғаліммен қорқытпаңыздар. Мектеп — бұл жаңа мүмкіндіктер мен достар мекені деген позитивті бейне қалыптастырыңыз.

Қорытынды: Сабырлық пен Қолдау

Құрметті ата-аналар!

Баланың мектепке дайындығы — бұл оның басына барлық білімді бір күнде құю емес. Бұл — оның бойында білім алуға деген қызығушылықты ояту және қиындықтарға төтеп бере алатын ішкі жігерін қалыптастыру. Бірінші сыныпқа барғанда балаңызға әріптерді әдемі жаза алмағаны үшін ұрыспаңыздар, оған уақыт беріңіздер. Бөбекжайда біз баланың базалық дағдыларын қаладық, ендігі кезек — сіздердің отбасындағы жылы қолдауларыңызда. Балаңызға сеніңіздер, оны өзге балалармен салыстырмаңыздар. Сонда ғана бала мектепке нық қадаммен барып, табысты шәкірт атанады.

Назар аударып тыңдағандарыңызға үлкен рақмет!